

TOP CLLD Működési Kézikönyv

helyi akciócsoportok számára

2017. augusztus

KÉSZÍTETTE

Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

Térbeli Szolgáltatások Igazgatósága

Térségi Tervezési Osztály

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés: a CLLD azaz a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés háttere.....	5
1.1	A CLLD kialakulása, fő lépései és előnyei	5
1.2	A TOP CLLD működési kézikönyv célja.....	6
1.3	A TOP CLLD működésére vonatkozó jogszabályok és dokumentumok.....	7
1.4	A TOP CLLD előzményei	8
1.5	A TOP CLLD felépítése	8
2	A TOP CLLD szervezeti felépítése, feladatok, felelősségi körök.....	11
2.1	A TOP CLLD országos támogató intézményrendszere	11
2.1.1	Az Irányító Hatóság CLLD-vel kapcsolatos feladatai	12
2.2	A helyi akciócsoportok szintje.....	14
2.2.1	HACS feladatai	15
2.2.2	A munkaszervezet feladatai	17
2.2.3	A Felhívás Előkészítő Munkacsoport feladata	21
2.2.4	A Helyi Bíráló Bizottság feladata	22
2.3	Helyi kedvezményezetti szint	22
3	A helyi kiválasztási folyamat bemutatása, eljárásrend	24
3.1	A helyi felhívások elkészítésének és módosításának a folyamata.....	24
3.1.1	A helyi felhívások elkészítése.....	24
3.1.2	A HACS vezetője által jóváhagyott helyi felhívás IH szabályossági vizsgálata	24
3.1.3	A helyi felhívás megjelentetése és módosítása	25
3.1.4	A helyi felhívások felfüggesztése, lezárása.....	26
3.2	A helyi támogatási kérelemkezelés folyamata	26
3.2.1	Kérdések megválaszolása, ügyfélszolgálat.....	26
3.2.2	A helyi támogatási kérelmek benyújtása és érkeztetése	27
3.2.3	A helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzése	27
3.2.4	A helyi támogatási kérelmek tartalmi értékelése	29
3.2.5	Helyszíni szemle.....	30
3.2.6	A Helyi Bíráló Bizottság létrehozása, ügyrendjének kialakítása	30
3.2.7	A HBB döntési javaslat	31
3.2.8	A teljes támogatási kérelem benyújtása az IH-hoz	32
3.2.9	A HBB által támogatásra javasolt és a kedvezményezett által a központi informatikai rendszerbe feltöltött teljes támogatási kérelmek végső ellenőrzése	32
4	Kulcsprojektekre és a hazai és nemzetközi együttműködésekre vonatkozó speciális eljárásrendi szabályok.....	34
4.1	Kulcsprojektek	34
4.2	A helyi akciócsoportok hazai és nemzetközi együttműködései.....	35
5	A HKFS módosítása	37

6	Iratkezelés	38
6.1	A helyi támogatási kérelmekkel összefüggő iratok kezelése	38
6.2	A HKFS végrehajtása során keletkező egyéb iratok kezelése.....	39
7	Ellenőrzés, monitoring és értékelés	41
7.1	Ellenőrzés	41
7.2	Monitoring	41
7.2.1	Outputindikátorok.....	42
7.2.2	Eredményindikátorok.....	43
7.2.3	A HACS feladatainak összefoglalása az indikátorokkal összefüggésben.....	44
7.3	Értékelés.....	44
8	Társadalmi felzárkózási és befogadási tevékenységek támogatása a helyi akciócsoportok tevékenységén keresztül.....	46
8.1	Bevonás, erőforrás, részvétel.....	46
8.2	Várt és nem várt hatások.....	48
9	Fogalmak.....	50
10	Mellékletek.....	52
1.	melléklet: Éves előrehaladási jelentés sablon.....	52
2.	melléklet: Helyi felhívás sablon	52
3.	melléklet: FEMCS ügyrend sablon	52
4.	melléklet: HBB ügyrend sablon	52
5.	melléklet: HBB jegyzőkönyv sablon	52
6.	melléklet: HACS támogató/elutasító nyilatkozat sablon	52
7.	melléklet: Helyi támogatási kérelem sablon	52
8.	melléklet: Érkeztető levél sablon	52
9.	melléklet: Hiánypótlásra felszólító levél sablon	52
10.	melléklet: Tisztázó kérdés levél sablon	52
11.	melléklet: Értékelő lap sablon.....	52
12.	melléklet: ÁÚHF	52
13.	melléklet: Titoktartási és összeférhetetlenségi nyilatkozat sablon	52
14.	melléklet: Együttműködési szándéknyilatkozat	52
15.	melléklet: Helyi támogatási kérelem életút sablon	52
16.	melléklet: TOP CLLD írásbeli szavazólap	52

1 Bevezetés: a CLLD¹ azaz a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés háttere

1.1 A CLLD kialakulása, fő lépései és előnyei

A közösségi szinten irányított helyi fejlesztés, mint megközelítés kialakulása és elterjesztése 1991-re nyúlik vissza, amikor az Európai Bizottság elindította a LEADER² közösségi kezdeményezést. A LEADER célja az volt, hogy a vidéki közösségek bevonásával a helyi erőforrásokra és partnerségekre építve, egy közösen kialakított stratégia mentén, a különböző ágazatok közötti egymásra épülések erősítésével valósítsák meg az adott térség fejlődését szolgáló beavatkozásokat. A korábban önálló közösségi kezdeményezésként, kizárólag vidékfejlesztési forrásból működő LEADER megközelítés 2014 és 2020 között részben megváltozott. A tagállamoknak lehetősége volt olyan CLLD programokat tervezni, amelyek több Európai Strukturális és Beruházási Alap forrásait is ötvöztetik – nem kizárólag vidéki célterületeken.

A CLLD megközelítés lényege, hogy a helyi társadalom összetételét tükröző akciócsoportok (Helyi Akciócsoport – a továbbiakban HACS) a helyi társadalom bevonásával – egy ún. helyi fejlesztési stratégiában – határozzák meg a közösség szempontjából fontos célokat és beavatkozásokat, valamint a rendelkezésükre álló kereteken belül az ezekre fordítandó fejlesztési forrásokat. Azaz a helyi akciócsoport céljai eléréséhez hosszú távú finanszírozási forrást kap, és eldöntheti, - a meghatározott szabályok betartása mellett - hogy hogyan és mire költi el azt. Ennek érdekében helyi felhívásokat tesz közzé, amelynek keretében helyi szervezetek igényelhetnek támogatást saját fejlesztési elképzeléseik megvalósítására, majd ezek közül az akciócsoport választja ki a helyi fejlesztési stratégiához illeszkedő projekteket.

1. ábra: A közösségi szinten irányított helyi fejlesztési módszer folyamata

¹ Community-led Local Development (CLLD)

² Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale (magyarul: Közös kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében)

A CLLD megközelítés alkalmazása rövid és hosszú távon is előnyös – helyi és társadalmi szinten egyaránt, mert

- a hagyományos, felülről vezérelt fejlesztési politika helyett teret enged az alulról jövő kezdeményezéseknek, ezáltal eredményesebben képes a valós helyi szükségletekre reagálni és a meglévő helyi erőforrásokra építkezni;
- erősíti az együttműködést a helyi község, a gazdasági, egyházi és civil szervezetek között;
- a tervezésben és a végrehajtásban való részvétel ösztönzésével erősíti a helyi szereplőknek a fejlesztések megvalósításával és működtetésével kapcsolatos elkötelezettségét;
- megerősíti a helyi szervezeteket, amelyek így hosszú távon képesek lesznek a fejlesztési források hatékonyabb felhasználására;
- a helyi lakosság közvetlen bevonásával nagymértékben javítja a helyi közösség összetartozását, a helyi identitást és végső soron az adott település népességmegtartó erejét.

Magyarország élt az Európai Unió által biztosított lehetőséggel, és megteremtette a jogi, szervezeti és szakmai kereteit annak, hogy városi területeken megalakított helyi partnerségek az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA) forrásait felhasználva közösségi és kulturális célú fejlesztéseket, beavatkozásokat valósítsanak meg.

1.2 A TOP³ CLLD működési kézikönyv célja

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 7. prioritása a **Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések** (a továbbiakban TOP CLLD). E prioritás megvalósítása – a CLLD bemutatott sajátosságai miatt – a hagyományos értékelési és kiválasztási folyamatoktól némileg eltérő eljárásrendet igényel. A TOP CLLD működési kézikönyv (a továbbiakban kézikönyv) ehhez fogalmaz meg **útmutatásokat és eljárásrendi kereteket**, amelyek összhangban vannak az alábbi dokumentumokkal, illetve szükség esetén kiegészítik, részletezik azok tartalmát:

- a 272/2014 (XI. 5.) Korm. rendelet általános és specifikusan a CLLD-re vonatkozó szabályai,
- a Helyi Akciócsoportokkal a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiák megvalósítására kötött Együttműködési Megállapodás,
- a HACs-ok működtetésére kötött Támogatási Szerződés.

A kézikönyv

1. bemutatja a TOP CLLD program hátterét, felépítését, rögzíti a megvalósítás alapelveit és jogalapját (1. fejezet);
2. meghatározza a TOP CLLD végrehajtásában részt vevő szervezeti egységek körét, feladatait, egymáshoz való viszonyukat és felelősségi köreiket (2. fejezet);
3. rögzíti az egységes és a HACs-ok által szabadon alakítható eljárási lépéseket, valamint keretszabályokat és javaslatokat fogalmaz meg az egyes feladatok ellátására (3. fejezet);

³ Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)

4. kitér a kulcsprojektekre és a hazai és nemzetközi együttműködésekre vonatkozó speciális eljárásrendi szabályokra (4. fejezet);
5. javaslatot tesz a helyi iratkezelés rendszerére (6. fejezet);
6. bemutatja a monitoringgal és értékeléssel kapcsolatos teendőket (7. fejezet);
7. ajánlásokat fogalmaz meg a társadalmi felzárkózás és befogadás tekintetében (8. fejezet)
8. mellékletei tartalmazzák a megvalósításhoz alkalmazandó egységes iratmintákat (10. fejezet).

2. ábra: A TOP CLLD Működési Kézikönyv felépítése

1.3 A TOP CLLD működésére vonatkozó jogszabályok és dokumentumok

1. 1303/2013/EU rendelet II. fejezet 32-35. cikk
2. 272/2014 (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
3. Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 7. prioritása
4. A Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatóságának közleménye a Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósítására irányuló helyi akciócsoportok megalakítására és azok regisztrációjára
5. TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva című felhívás és mellékletei
6. Általános Útmutató a Helyi Felhívásokhoz
7. Általános Útmutató a Felhívásokhoz
8. Általános Szerződési Feltételek
9. Együttműködési Megállapodás
10. Támogatási Szerződés
11. Konzorciumi Együttműködési Megállapodás

1.4 A TOP CLLD előzményei

A Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága (a továbbiakban IH) 2016. március 10-én regisztrációs felhívást tett közzé a TOP CLLD megvalósítása érdekében létrejövő HACS-ok megalakítására. A felhívás rögzítette a HACS-ok létrehozásának alapvető feltételeit, a rendelkezésre álló forráskereteket, a CLLD eszköz alkalmazásától elvárt eredményeket és a két finanszírozási alapból (ERFA és ESZA) támogatható tématerületek körét. A regisztrációs felhívás benyújtási határideje 2016. június 3. volt.

Az IH 2016. május 9-én újabb felhívást tett közzé a Helyi Községi Fejlesztési Stratégiák (a továbbiakban HKFS) elkészítésére. A felhívás alapján, a támogatási kérelmet benyújtó szervezeteknek vállalniuk kell az alábbiakat:

- A helyi érdekcsoportok bevonásával elkészített stratégiájuk megvalósítása során **hozzájárulnak a közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések céljának eléréséhez;**
- Stratégiájuk megvalósítása érdekében **helyi értékelési és kiválasztási rendszert működtetnek.** Vállalják, hogy a helyi projektek kiválasztásához a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárást és objektív kritériumokat dolgoznak ki. Az összeférhetetlenség elkerülése érdekében biztosítják, hogy a kiválasztásról szóló döntések során a szavazatok legalább 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják, és engedélyezik az írásos kiválasztási eljárás alkalmazását;
- a kapott támogatáson felül önerőből finanszírozzák a tevékenységeket.

A HKFS-ek kiválasztására kiválóság alapján, a 272/2014 (XI. 5.) Korm. rendeletben meghatározott standard eljárásrend alkalmazásával került sor. Az értékelés részletes szempontrendszerét a felhívás tartalmazza.

A támogató döntést követően az IH

- **együttműködési megállapodást** köt a HACS-csal a HKFS megvalósítására felhasználható támogatási keretösszegre, valamint
- **támogatási szerződést** köt a munkaszervezeti funkciót ellátó szervezettel a közösségvezérelt HKFS végrehajtásához szükséges működési, közösség-szervezési (animációs) és kommunikációs, továbbá a program-monitoring feladatok ellátásának költségeire, a keretösszeg összesen maximum 15%-áig.

1.5 A TOP CLLD felépítése

A Terület és Településfejlesztési Operatív Program 7. prioritásának, a közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD) megvalósításának **célja a helyi közösségek megerősítése, a városok kulturális és közösségi életének megújítása, továbbá a közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszerek kialakítása, elterjesztése.** A TOP 7. prioritását kísérleti jelleggel azok a városi helyi akciócsoportok valósíthatják meg, amelyeknek a Helyi Községi Fejlesztési Stratégiáját az IH a felhívásban részletezett értékelési szempontok alapján támogatandónak ítélte.

A prioritás keretén belül az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelet 35. cikke alapján az alábbi tevékenységek támogathatók:

1. **előkészítő támogatás**, amely magában foglalja a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia elkészítését és végrehajtását szolgáló kapacitásfejlesztést, képzést és hálózatépítést;
2. **a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia szerinti műveletek végrehajtása**, vagyis a fejlesztési forrásból finanszírozandó projektek kiválasztása és a kedvezményezettek által történő megvalósítása;
3. a helyi akciócsoportok közötti **együttműködési tevékenységek előkészítése és végrehajtása** (választható tevékenység);
4. a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia **végrehajtásának irányításához kapcsolódó működés** (operatív költségek, a személyi jellegű költségek, a képzési költségek, a PR-költségek, a pénzügyi költségek, valamint a stratégia monitoringjához és értékeléséhez kapcsolódó költségek);
5. **animációs tevékenységek** az érdekelték közötti információcsere megkönnyítése, a stratégia megvalósulásának előmozdítása (pl. projektgenerálás), valamint a potenciális kedvezményezettek segítése a projektjeik kialakításában és a támogatási kérelmeik előkészítésében.

Az **1. pontban** szereplő **előkészítő támogatás** felhasználása a HKFS kiválasztásával lezárult.

A **2. pont a HKFS fejlesztési forrásainak felhasználását**, a stratégia helyi projekteken keresztül történő megvalósítását foglalja magában. Ezt a TOP 7. prioritása a finanszírozó alapok szerint az alábbi két intézkedésre bontja:

1. ERFA forrásból (7.1) támogatható a kulturális és közösségi (nyitott vagy fedett) terek infrastrukturális fejlesztése (építés, felújítás, eszközbeszerzés) a közösségi, kulturális élet élénkítése és lehetőség szerint a helyi gazdaság fejlesztése érdekében;
2. ESZA forrásból (7.2) támogathatók az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódó kulturális és közösségi életet, közösség-szervezési és -fejlesztési, valamint a helyi gazdaság fejlődését elősegítő kezdeményezések, programok, tevékenységek a helyi fejlesztési stratégiához illeszkedve.

A két intézkedésnek szorosan egymásra épülve, egymást kiegészítve kell megvalósulnia az egyes helyi stratégiákban. A TOP-ban csupán a keretek meghatározása történt meg, míg a HACS-ok feladata, hogy a HKFS-ben részletezzék kedvezményezettek, tevékenységek valamint a támogatható területek, célcsoportok, és más feltételek körét.

A két intézkedés közvetett **célcsoportjai** az adott HACS akcióterületén élő lakosság, míg közvetlen célcsoportok az érintett területek önkormányzatai, önkormányzati intézményei, a program céljainak megvalósításában releváns, állami finanszírozású intézményei, vállalkozásai, egyházi intézményei, civil szervezetei és a lakosság által létrehozott helyi akciócsoportok. Ezen belül a HKFS-ek alkalmazhatnak szűkítéseket, melyekkel a stratégia szempontjából kiemelt jelentőségű célcsoportokra fókuszálhatnak.

Az intézkedések **kedvezményezettjei** az önkormányzatok, azok intézményei, költségvetési szervek, civil szervezetek, egyházak, közintézmények és CLLD szervezetek lehetnek, amelyeknek a körét az egyes helyi felhívások szintén szűkíthetik.

A HKFS-ek megvalósításának lényeges eleme, hogy a HKFS megvalósítása érdekében elkészítendő felhívásokban a **jogosultsági szempontok** és a **tartalmi értékelési szempontok megfelelően kerüljenek meghatározásra**. Ezeknek a szempontoknak

összhangban kell lenniük a HKFS-ben, az adott intézkedésnél meghatározott szempontokkal. A tartalmi kiválasztási kritériumoknak meg kell felelniük a 1303/2013/EU rendelet 125. cikk (3) a) pontjában foglaltaknak, valamint a TOP erre vonatkozó feltételeinek. A jogosultsági és tartalmi értékelési szempontok kialakítására vonatkozó részletes útmutatást a Kézikönyv helyi felhívás elkészítésével foglalkozó része, valamint a helyi felhívás sablon tartalmazza.

A **helyi közösségi fejlesztési stratégiák megvalósítására** a támogatásra kerülő program megkezdését, vagy – amennyiben a projekt a HACS és az IH között létrejövő együttműködési megállapodás hatályba lépéséig nem kezdődött meg – az együttműködési megállapodás hatályba lépését követően **legfeljebb 52 hónap áll rendelkezésre, de legkésőbb 2022.12.31-ig a megvalósításnak be kell fejeződnie**. A helyi fejlesztési stratégia megvalósítása akkor minősül befejezettnek, amikor valamennyi, a HACS által meghirdetett helyi felhívás alapján támogatásra került helyi fejlesztés fizikailag megvalósult.

A **3. pont – a HACS-ok egymás közötti együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása** – a HACS-ok számára választható tevékenység, amelynek a megvalósítására vonatkozó ajánlásokat és feltételeket külön fejezet mutatja be.

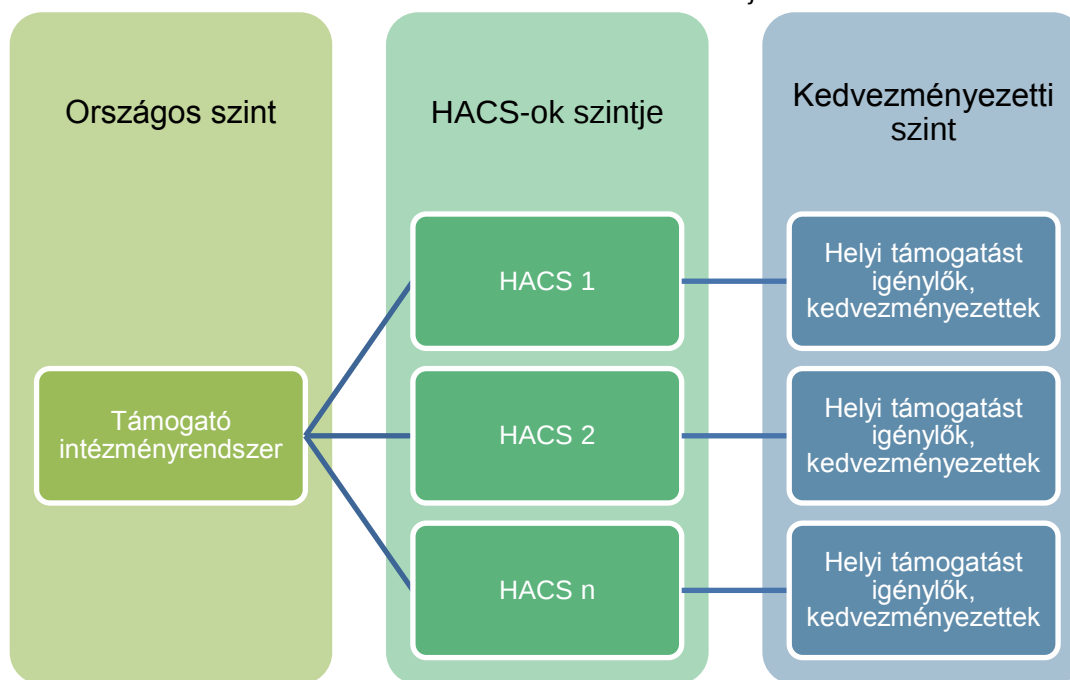
A **4. és 5. pont**, vagyis a **helyi akciócsoportok működtetésére és a stratégia megvalósításának segítésére** vonatkozó minimum követelményeket a HACS munkaszervezeti feladatait ellátó szervezettel kötendő Támogatási Szerződés és mellékletei tartalmazzák. A Kézikönyv az egyes szervezeti egységek feladatainak és az eljárásrendi lépések leírásakor is utal a HACS munkaszervezet által ellátandó feladatokra és a megvalósítás módjára.

2 A TOP CLLD szervezeti felépítése, feladatok, felelősségi körök

A TOP CLLD program szervezetiileg három szintből épül fel:

1. a támogató intézményrendszert alkotó szervezetek, szervezeti egységek határozzák meg a TOP CLLD irányelveit és kereteit, nyomon követik azok gyakorlati érvényesülését, valamint a HKFS-ek értékelése alapján kiválasztják a támogatandó HACS-okat;
2. a helyi akciócsoportok felelősek a HKFS-ek kidolgozásáért és megvalósításáért, a helyi partnerség biztosításáért, a helyi kiválasztási folyamat lebonyolításáért;
3. a HKFS által lefedett akcióterületen működő közsféra szervezetek, gazdasági, egyházi és civilszervezetek közül kerülhetnek ki a helyi támogatást igénylők és kedvezményezettek, akik a HKFS megvalósítását szolgáló helyi projekteket készítik elő és hajtják végre.

3. ábra: A TOP CLLD szervezeti szintjei

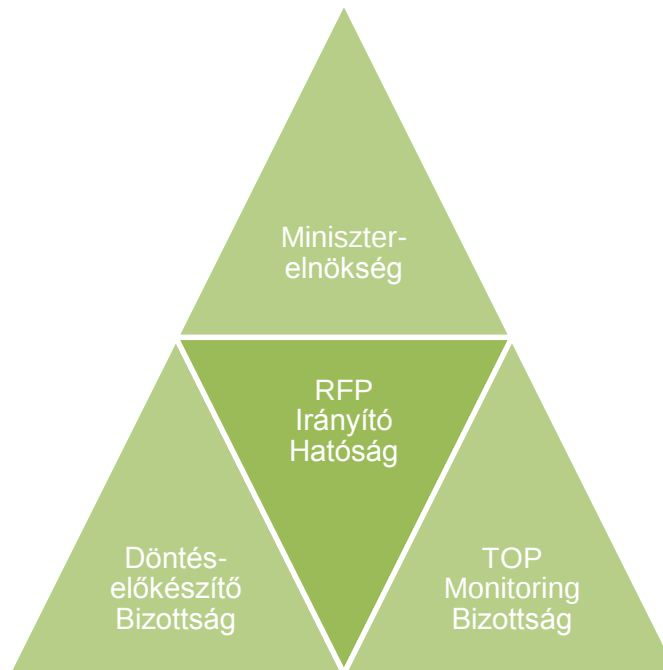
2.1 A TOP CLLD országos támogató intézményrendszere

Az országos szintet az alábbi szervezetek képviselik:

- a **Miniszterelnökség** alakítja ki a CLLD megvalósításának keretszabályait, és elvégzi az Irányító Hatóság által előkészített központi szintű felhívások és egyéb a megvalósításhoz kapcsolódó dokumentumok (pl. jelen kézikönyv és mellékleteinek) minőségbiztosítását;
- a **Döntés-előkészítő Bizottság** javaslatot tesz az előzetes szakmai értékelések alapján a megvalósításra érdemesnek tartott HKFS-ek támogatására;
- a **TOP Monitoring Bizottság** a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítását követi nyomon;

- a **Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága** (továbbiakban RFP IH) látja el a TOP CLLD végrehajtásának szakmai irányítását és nemzeti szintű adminisztrációját. A Irányító Hatóság CLLD-vel kapcsolatos feladatait a 2.1.1 fejezet részletezi. Az adott fejezetben meghatározott feladatokat az RFP IH egyéb szervezetek bevonásával is elláthatja.

4. ábra: A TOP CLLD országos támogató intézményrendszere

Mivel a HACS-ok közvetlenül az IH-val vannak kapcsolatban, ezért az alábbiakban az IH feladatait mutatjuk be részletesen.

2.1.1 Az Irányító Hatóság CLLD-vel kapcsolatos feladatai

Az IH az alább részletezett feladatai mellett gondoskodik a TOP CLLD lebonyolításához szükséges kézikönyv és mellékleteinek kidolgozásáról, szükség esetén a módosításáról, valamint szakmai és gyakorlati tanácsokkal segíti a HACS-ok munkáját.

2.1.1.1 A HKFS-ek kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos feladatok

1. gondoskodik a HACS-ok regisztrációját a HKFS-ek elkészítését és megvalósítását tartalmazó központi felhívás elkészítéséről, megjelentetéséről, szükség esetén módosításáról;
2. gondoskodik a HACS alakítás szándékát tartalmazó regisztrációs kérelmek elbírálásáról;
3. a HKFS-ek elkészítésére standard eljárásrendben meghirdetett felhívásban foglaltaknak megfelelően gondoskodik a beérkező támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzéséről (a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rend. 60. §. alapján);
4. a standard eljárásrendnek megfelelően gondoskodik a beérkező HKFS-ek tartalmi értékeléséről (272/2014. (XI. 5.) Korm. rend. 61-68. § alapján);
5. működteti a HKFS-ek kiválasztása érdekében felállítandó Döntés-előkészítő Bizottságot (a továbbiakban DEB), előkészíti üléseit és ellátja titkársági feladatait;

6. gondoskodik a HKFS megvalósításra és az ennek érdekében felhasználható támogatási keretösszegre kötendő Együttműködési Megállapodás, valamint a HACS-ok működtetésére és animációra vonatkozó, a HACS munkaszervezettel megkötendő Támogatási Szerződés előkészítéséről, szükség esetén a szerződésmódosítások előkészítéséről;
7. ellenőrzi és jóváhagyja a HACS az Együttműködési Megállapodásban, míg a munkaszervezet a Támogatási Szerződésben vállalt kötelezettségeinek teljesítését, és nem teljesítés, valamint szabálytalan működés esetén eljár a Támogatási Szerződés és az Együttműködési Megállapodás erre vonatkozó rendelkezése alapján;
8. jóváhagyja a Helyi Bíráló Bizottságok (a továbbiakban HBB) ügyrendjét.

2.1.1.2 A HKFS-ek megvalósításával, a helyi felhívások jóváhagyásával és a helyi felhívásokra beérkezett támogatási kérelmekkel kapcsolatos feladatok

1. gondoskodik az IH képviseletéről helyi felhívások elkészítésért felelős helyi Felhívás Előkészítő Munkacsoportokban (a továbbiakban FEMCS), a helyi felhívások jogszabályi előírásoknak megfelelő kidolgozása érdekében;
2. gondoskodik a helyi FEMCS által jóváhagyott helyi felhívások szabályossági ellenőrzéséről és az IH vezetője általi jóváhagyásáról, a jóváhagyó nyilatkozat megküldéséről;
3. gondoskodik az IH vezetője által jóváhagyott, a HACS honlapján közzétett, lezárt vagy felfüggesztett helyi felhívások paraméterezéséről és a [Széchenyi2020](#) honlapon történő megjelentetéséről;
4. elvégzi a HACS által megküldött, támogatásra javasolt támogatási kérelmek végső ellenőrzését és hiánypótltatását, ez alapján javaslatot tesz az IH vezető számára a támogatandó projektek körére vonatkozóan;
5. gondoskodik az IH vezetője által meghozott támogatási döntések informatikai rendszerben történő rögzítéséről;
6. gondoskodik a helyi projektek kedvezményezetteivel történő Támogatási Szerződés megkötéséről, módosításairól;
7. ellenőrzi és jóváhagyja a helyi kedvezményezettek szerződésekben vállalt kötelezettségeinek teljesítését és a Támogatási Szerződés nem teljesítése esetén intézkedik a szankciók alkalmazásáról;
8. gondoskodik a támogatottak által benyújtott kifizetési kérelmek ellenőrzéséről és a Támogatási Szerződés alapján végrehajtja a kifizetéseket.

2.1.1.3 Az IH vezetőjének feladatai

1. dönt a HACS regisztrációs kérelmek jóváhagyásáról;
2. dönt a helyi akciócsoportok kiválasztásáról;
3. megkötö a kedvezményezett HACS-okkal a HKFS megvalósítására és az ennek érdekében felhasználható támogatási keretösszegre vonatkozó Együttműködési Megállapodást és dönt annak esetleges módosításairól;

4. megköti a kedvezményezett HACS-ok munkaszervezeti funkciót ellátó szervezetével a HKFS megvalósításához szükséges irányítási és adminisztrációs, valamint animációs feladatok ellátásával kapcsolatban felmerülő költségek finanszírozására vonatkozó Támogatási Szerződést és dönt annak esetleges módosításairól;
5. dönt a HACS-ok által kidolgozott és az IH által minőségbiztosított helyi felhívások jóváhagyásáról;
6. dönt a HACS-ok által előterjesztett HKFS és helyi felhívás módosítási kérelmek ügyében;
7. dönt a helyi akciócsoportok által támogatásra javasolt és az IH által a végső ellenőrzés alapján jogosultnak ítélt támogatási kérelmek jóváhagyása ügyében;
8. dönt a helyi akciócsoportok által támogatásra javasolt és az IH által a végső ellenőrzés alapján jogosulatlanak ítélt támogatási kérelmek elutasítása ügyében.

2.2 A helyi akciócsoportok szintje

A HACS-ok esetében az alábbi különböző szervezeti egységek azonosíthatók:

- a helyi akciócsoport fő döntéshozatali szintje egyesületek esetén a közgyűlés, konzorciumok esetén a taggyűlés (azaz a HACS tagsága);
- az elnökség / vezetőség felelős a HACS működésért;
- a helyi felhívások szakmai előkészítése a Felhívás Előkészítő Munkacsoport(ok) felelősségi körébe tartozik, amely(ek)ben képviselteti magát az IH is;
- a Helyi Bíráló Bizottság elsődleges feladata a helyi támogatási kérelmek rangsorolása;
- a HKFS operatív megvalósításáért, a döntéselőkészítésért, a helyi animációs tevékenységekért, valamint az adminisztrációs feladatok ellátásáért a HACS munkaszervezete felelős.

5. ábra: A TOP CLLD helyi intézményrendszere

2.2.1 HACS feladatai

A helyi akciócsoport felelős helyi szinten a közösségvezérelt HKFS elkészítéséért, benyújtásáért, valamint az IH által kiválasztott HKFS szabályos megvalósításáért.

A HKFS megvalósításának **igazgatási és pénzügyi feladatain** kívül a HACS-ok feladata **a térségi animáció: a potenciális érintettek mobilizálása, képessé tétele fejlesztési elképzeléseik megvalósítására, a projekt elképzelések közötti és a potenciális kedvezményezettek közötti kapcsolatok erősítése a HKFS céljainak megvalósítása érdekében**, illetve olyan tevékenységek kezdeményezése, amelyek későbbi együttműködéseket és projekteket alapoznak meg.

A HACS további fontos feladata a **partnerség képviselete**, kapcsolattartás külső szervezetekkel, ezáltal a HACS ismertségének, térségi beágyazottságának erősítése.

A HACS-nak a HKFS megvalósítása során kötelező együttműködnie a támogató intézményrendszerrel. Amennyiben a HACS működésének szabályosságával és átláthatóságával kapcsolatban tartósan súlyos kifogás merül fel az IH részéről, az Együttműködési Megállapodásban és a Támogatási Szerződésben rögzítettek alapján az IH elállhat a szerződés további teljesítésétől.

A HACS-ok megalakulására közzétett felhívás alapján a HACS szervezeti formája lehet konzorcium vagy egyesület.

2.2.1.1 A HACS feladatai a szervezet kialakításával kapcsolatban⁴

Konzorciumi formában működő helyi akciócsoport esetén:

1. a konzorcium tagjai a HKFS megvalósítása érdekében Konzorciumi Együttműködési Megállapodást kötnek;
2. a Konzorciumi Együttműködési Megállapodásban meghatározott módon megválasztja a konzorcium vezetőjét és a 3 tagú vezetőséget, amelyben az akcióterület civil, vállalkozói és önkormányzati/közszféra szereplői is képviseltetik magukat;
3. tagjai közül munkaszervezetet választ a HKFS végrehajtásával kapcsolatos adminisztratív és igazgatási feladatok ellátására.

Egyesületi formában működő helyi akciócsoport esetén:

1. kezdeményezi az egyesület nyilvántartásba vételét;
2. az Alapszabályban meghatározott módon megválasztja az egyesület 3 fős elnökségét⁵, amelyben az akcióterület civil, vállalkozói és önkormányzati/közszféra szereplői is képviseltetik magukat;
3. az Alapszabályban meghatározott módon kiválasztja a munkaszervezet vezetéséért felelős munkaszervezet vezetőt, vagy tagjai közül munkaszervezetet választ;

Mindkét szervezeti típusra vonatkozóan:

⁴ Az alábbi feladatok egy részét a HACS-ok már elvégezték a regisztrációs eljárás és a HKFS kidolgozása során.

⁵ Az elnökségre, felügyelő bizottságra, közgyűlésre vonatkozó további szabályokat a HKFS tervezési útmutató 6.3/a) fejezete tartalmazza.

1. a HKFS kiválasztására vonatkozó IH támogatói döntést követő 2 hónapon belül benyújtja a HKFS végrehajtásában résztvevő munkatársak (fizetett alkalmazottak) önéletrajzát az IH-nak;
2. tagjaiból és a jelen kézikönyv 2.2.3. fejezetében, valamint a FEMCS ügyrend sablonban ismertetett meghívottakból létrehozza a helyi Felhívás Előkészítő Munkacsoport(ka)t;
3. tagjaiból és a meghívottakból létrehozza a Helyi Bíráló Bizottság(ka)t.

2.2.1.2 A HACS működtetésével kapcsolatos irányítási és adminisztratív feladatok

1. kéri az IH-t a helyi felhívásokról szabályossági nyilatkozat kiadására;
2. benyújtja az IH-nak benyújtandó éves előrehaladási jelentéseket (1. melléklet: Éves előrehaladási jelentés sablon);
3. benyújtja az IH-nak a kifizetési kérelmeket és az azzal egybekötött féléves időközi beszámolókat;
4. elfogadja a HKFS-t és amennyiben szükséges, javaslatot tesz és benyújtja az IH-hoz a HKFS módosítását;
5. kapcsolatot tart a végrehajtás különböző szintjeivel és a külső szervezetekkel.

2.2.1.3 A helyi felhívásokkal, értékeléssel és kiválasztással kapcsolatos HACS feladatok

1. az IH szabályossági nyilatkozata alapján jóváhagyja (a HACS vezetőjének ellenjegyzésével) és saját honlapján keresztül meghirdeti a helyi felhívásokat és azok módosításait (2. melléklet: Helyi felhívás sablon);
2. a HKFS elfogadását követő 6 hónapon belül legalább egy felhívást megküld az IH részére szabályossági vizsgálatra;
3. amennyiben Kulcsprojektet tervez, a HKFS elfogadását követő 6 hónapon belül megküldi a Kulcsprojekt helyi felhívás tervezetét az IH részére szabályossági vizsgálatra;
4. a HACS tagjai segítséget nyújtanak a potenciális kedvezményezettek számára a fejlesztési elképzeléseik kialakításához (mozgósítás, tájékoztatás, információnyújtás, szakmai segítségnyújtás, hálózatépítés stb.);
5. a HBB javaslata alapján dönt (a HACS vezetőjének ellenjegyzésével) a helyi támogatási kérelmek elutasításáról, vagy azok támogatására irányuló javaslatát megküldi az irányító hatóságnak a HBB – döntési javaslatot meghozó – ülésének jegyzőkönyvével együtt az ülés megtartását követő 30 napon belül. Az IH-nak eljuttatott hiánytalan HBB jegyzőkönyv a feltétele a támogatási kérelmek végső ellenőrzése megkezdésének. Annak érdekében, hogy a 30 napnál korábban feltöltött támogatási kérelmek végső ellenőrzése beérkezés után megkezdődhessen, javasolt a jogszabályban meghatározott 30 napos határidőn belüli, minél korábbi teljesítés.

2.2.1.4 A HACS választható tevékenységei

1. Helyi kompetenciák fejlesztése, közösségfejlesztés, -szervezés, stratégia tervezési és projektfejlesztési/management témában;
2. A HKFS-t alátámasztó elemzések, tanulmányok készítése;

3. Hazai és nemzetközi együttműködések előkészítése és megvalósítása.

2.2.1.5 A HACS elnökének / vezetőjének feladatai

Egyesületek esetén az egyesület elnökének feladatait az Alapszabály tartalmazza. Ezen felül a HACS elnökének / vezetőjének feladata a HKFS végrehajtásához kapcsolódóan:

1. ellátja a HACS képviselőtét;
2. összehívja, vezeti a HACS üléseit;
3. ellenjegyzzi a HACS, beleértve a HBB döntéseit;
4. ellenjegyzzi a FEMCS helyi felhívás véglegesítésére vonatkozó javaslatait;
5. a HACS szervezete, illetve munkaszervezete adataiban történő, valamint vezető tisztségviselőit érintő változásról az IH-t 10 napon belül írásban értesíti.

2.2.2 A munkaszervezet feladatai

A munkaszervezet a HACS ügyviteli, adminisztratív szervezeti egysége. E tevékenysége mellett a HACS munkaszervezete aktívan közreműködik a HACS térségi animációs és projektfejlesztő munkájában.

A munkaszervezeti feladatokat **nonprofit szervezetként működő partner láthatja** el, amelyek a következők lehetnek:

1. a konzorciumi formában működő HACS-ok esetén egy, a konzorcium tagjainak döntése alapján megválasztott nonprofit szervezetként működő partner;
2. az egyesületi formában működő HACS-ok esetében a munkaszervezeti feladatokat vagy az egyesület fizetett alkalmazottai, vagy az egyesület által megválasztott nonprofit szervezetként működő partner látja el.

A munkaszervezet dolgozói tevékenységüket munkaviszony keretében látják el. A munkáltatói jogkört a munkaszervezet vezető gyakorolja. A munkaszervezet létszáma a konzorcium vagy az egyesület tevékenységeihez igazodóan változhat.

Amennyiben a munkaszervezet munkájával kapcsolatban tartósan súlyos kifogások merülnek fel a helyi akciócsoport részéről, úgy a HACS közgyűlése / tagsága dönt az egyesületi formában működő HACS-oknál a munkaszervezet vezető, a konzorciumi formában működő HACS-oknál a munkaszervezet leváltásáról, és egyúttal javaslatot tesz új munkaszervezet vezető / szervezet kijelölésére, és erről haladéktalanul tájékoztatja az Irányító Hatóságot.

A munkaszervezet vezető / munkaszervezet visszahívását a Támogatási Szerződésben rögzített feltételek nem teljesítése esetén az IH is kezdeményezheti a Támogatási Szerződéstől való egyoldalú elállással.

2.2.2.1 A munkaszervezet adminisztratív és menedzsment feladatai

A munkaszervezet adminisztratív és animációs feladataival kapcsolatos műszaki, szakmai elvárásokat az IH és a munkaszervezeti feladatokat ellátó szervezet között létrejött Támogatási Szerződés tartalmazza. A Támogatási Szerződés meghatározza továbbá a HACS működési és animációs tevékenységére rendelkezésre álló forráskeretet, a keret

felhasználásának ütemezését, a tevékenységek mérföldköveit és a beszámolási kötelezettségeket.

Fentiek alapján a HACS munkaszervezete az alábbi feladatokat látja el.

1. Biztosítja a technikai és személyi hátteret a HACS működéséhez:
 - a. legalább egy irodahelységről álló, legalább egy munkatárs munkaállomását biztosító irodát tart fenn a HKFS-ben meghatározott tervezési területen;
 - b. legalább 3 nap, legalább napi 4 órában személyes ügyfélszolgálatot biztosít, ezen felül heti öt nap, napi hat órában telefonon az ügyfelek rendelkezésére áll és a beérkezett emailekre egy munkanapon belül válaszol;
 - c. javasolt a HKFS megvalósításának időszakában legalább egy főállású, teljes munkaidős munkavállaló foglalkoztatása;
 - d. gondoskodik a HACS működésével és a helyi támogatási kérelmek kezelésével kapcsolatos nyilvántartások vezetéséről, a dokumentálásról és a dokumentumok 2027. december 31-ig történő megőrzéséről, beleértve:
 - i. a HACS működésével kapcsolatos dokumentációkat: döntések, kifizetési kérelmek, jelentések dokumentációit,
 - ii. a helyi felhívások elkészítését végző FEMCS ülések dokumentációit;
 - iii. a helyi támogatási kérelmek dokumentációját a HACS-hoz történő benyújtását követően (érkeztetés, hiánypótlás, tisztázó kérdések, a támogatást igénylővel folytatott kommunikáció);
 - iv. a bírálat dokumentációját (HBB elé terjesztett értékelőlap, HBB ülés dokumentációja, HACS döntése);
 - e. az irodában a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei útmutató és arculati kézikönyv „KTK 2020” c. dokumentum szerinti kötelező arculati elemeit használja.
2. Ellátja a helyi támogatási kérelmek kezelésével kapcsolatos feladatokat a HACS-hoz történő benyújtását követően (érkeztetés, hiánypótlás, tisztázó kérdések, bírálat a támogatást igénylővel folytatott kommunikáció).
3. Közreműködik a HACS animációs és projekt generáló tevékenységében.
4. Biztosítja az információkhoz való lehető legszélesebb körű hozzáférést és nyilvánosságot (az Általános Útmutató a Helyi Felhívásokhoz (a továbbiakban ÁÚHF) 10. fejezete alapján).
5. A HKFS-ben szereplő kommunikációs terv alapján tájékoztatási és információs tevékenységet végez a helyi szereplők, potenciális kedvezményezettek körében a HKFS megvalósítása érdekében. E tevékenység minimum követelményei az alábbiak:
 - a. a HKFS megvalósításával kapcsolatos információk nyilvánossá tételére rendszeresen aktualizált weboldalt működtet, amelyen a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei útmutató és arculati kézikönyv „KTK 2020” c. dokumentum szerinti kötelező arculati előírások figyelembe vételével közzéteszi
 - i. az IH által jóváhagyott helyi felhívásokat,

- ii. a HACS által szervezett események, fórumok meghívóit 10 nappal a megrendezés előtt,
 - iii. a HKFS megvalósítása vonatkozásában szervezett események rövid összegzését;
 - b. a helyi felhívások megjelenését megelőzően és/vagy a benyújtási időszak alatt felhívásonként legalább 1 db tájékoztató fórumot tart, melyet meghívóval, jelenléti ívvel, legalább 3 db fotóval és rövid összegző emlékeztetővel dokumentál.
6. Elkészíti és benyújtja az IH-nak az 1. melléklet szerinti sablon alapján kialakított, az IH által a HACS rendelkezésére bocsátott informatikai felületen keresztül az éves előrehaladási jelentéseket. A jelentések benyújtásának határidejét a kedvezményezettekkel kötött Támogatási Szerződés szabályozza.
 7. Elkészíti és benyújtja az IH-nak a kifizetési kérelmeket (a HKFS és a 272/2014 (XI.5.) Korm. rend. rendelkezései szerint) és az azzal egybekötött szakmai beszámolókat. A kifizetési kérelmek és a beszámolók benyújtásának határidejét a kedvezményezettekkel kötött Támogatási Szerződés szabályozza.
 8. Gondoskodik a HKFS megvalósításának nyomon követéséről, a monitoring adatok gyűjtéséről, kiértékeléséről. E feladattal kapcsolatos részletek a 7. fejezetben olvashatók.

2.2.2.2 A munkaszervezet feladatai a helyi támogatási kérelemkezeléssel kapcsolatosan

A helyi támogatási kérelmek kiválasztásának helyi bírálati szakaszát a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 72., 72/A és 72/B. §-ai és az ÁÚHF szabályozzák, melyek alapján a munkaszervezet legfontosabb feladatai a támogatási kérelemkezelés helyi szakaszában a következők.

A helyi felhívások elkészítése:

1. gondoskodik a helyi felhívások kidolgozása érdekében a helyi felhívás előkészítő munkacsoport üléseinek előkészítéséről, összehívásáról és a titkársági teendők ellátásáról (3. melléklet: FEMCS ülések ügyrendje);
2. gondoskodik a helyi felhívások és mellékleteik jelen kézikönyv 2. mellékletét képező sablonja szerinti első tervezetének elkészítéséről, valamint a FEMCS által jóváhagyott észrevételek átvezetéséről;
3. gondoskodik a helyi felhívások és mellékleteik IH-hoz történő benyújtásáról szabályossági vizsgálat céljából;
4. gondoskodik az IH észrevételeinek HACS által történő megvitatásáról és átvezetéséről, szükség esetén az IH-val történő további egyeztetésről;
5. gondoskodik az IH által minőségellenőrzött, szabályosnak nyilvánított helyi felhívások IH értesítést követő 10 napon belül a saját honlapon történő megjelenítéséről, amelyről írásban értesíti az IH-t;
6. gondoskodik a helyi felhívás és mellékletei központonlag szabályozott részei (pl ÁÚHF) változásainak IH iránymutatásai szerinti frissítéséről.

Projektfejlesztés és a helyi támogatási kérelmek bírálata:

A 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet VI. az összeférhetetlenséggel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazó fejezete alapján a HACS-nak gondoskodnia kell arról, hogy az

adott helyi támogatási kérelem vonatkozásában a projektgenerálásban (a helyi támogatási kérelem kialakításával kapcsolatos tanácsadásban) és az értékelésben részt vevők személyi szinten elkülönüljenek.

1. Segíti a területén lévő potenciális támogatást igénylőket a projektfejlesztésben és a nyertes támogatást igénylőket a kifizetési kérelmük összeállításában, valamint ez irányú konzultációkat szervez, és ehhez kapcsolódóan ügyfélszolgálati tevékenységet folytat. A projektfejlesztésben való segítségnyújtás nem tartalmazza a helyi támogatási kérelmeknek vagy azok részeinek megírását. A munkaszervezet a HKFS keretén belül meghirdetett helyi felhívások vonatkozásában sem részben, sem egészben nem írhat helyi támogatási kérelmeket, csupán tanácsokkal, információkkal segítheti a támogatást igénylőjét a kérelme elkészítésében.
2. Gondoskodik a Helyi Bíráló Bizottság üléseinek előkészítéséről, összehívásáról és a titkársági feladatok ellátásáról (4. melléklet: HBB ügyrendje; 5. melléklet: HBB ülések jegyzőkönyvének sablonja).
3. Befogadja, és saját rendszerében iktatja a beérkezett helyi támogatási kérelmeket (7. melléklet: helyi támogatási kérelem sablon).
4. Értesíti a támogatást igénylőket a helyi támogatási kérelmek beérkezéséről és a kiválasztási folyamat megkezdéséről (8. melléklet: Érkeztető levél sablon).
5. Elvégzi a beérkezett helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzését – a helyi felhívásban szabályozott, a HACCS által ellenőrizendő jogosultsági kritériumok alapján.
6. Ha a HACCS által ellenőrizendő jogosultsági kritériumok megfeleléséhez hiánypótlásra van szükség, a munkaszervezet egy alkalommal hiánypótlást kér a támogatást igénylőtől (9. melléklet: hiánypótlásra felszólító levél sablon).
6. Elvégzi a jogosultsági ellenőrzésen megfelelt helyi támogatási kérelmek tartalmi értékelését – a helyi felhívásban meghatározott kiválasztási kritériumok alapján.
7. A tartalmi értékelés során felmerülő nem egyértelmű vagy ellentmondást tartalmazó információ esetén egy alkalommal tisztázó kérdést tesz fel a támogatást igénylőnek (10. melléklet: tisztázó kérdés levél sablon).
8. A döntési javaslat megalapozása céljából (pl. valótlan adatközlés gyanújának felmerülése esetén) helyszíni szemlét tarthat (részletes szabályok a 3.2.5 fejezetben).
9. A tartalmi értékelés alapján elkészíti az egyes helyi támogatási kérelmek pontozásos értékelését tartalmazó értékelési lapokat (11. melléklet) és az adott szakaszban értékelt kérelmekre adott pontszámok alapján a HBB elé terjeszti a helyi támogatási kérelmeket;
10. Értesíti a támogatást igénylőket a HBB döntési javaslatáról (6. melléklet: HACCS támogató/elutasító nyilatkozat sablon) és felszólítja a támogatásra javasolt támogatást igénylőket támogatási kérelmük 30 napon belül az IH által meghatározott informatikai rendszerbe történő feltöltésére;
11. A HBB ülést követően legkésőbb 30 napon belül (javasolt rövidebb határidő) megküldi az ülés jegyzőkönyvét a HBB tagjainak és az IH-nak a clld@ngm.gov.hu email címre. A jegyzőkönyv tartalmazza:

- a. az elutasításra javasolt kérelmek esetén a támogatást igénylő és a helyi támogatási kérelem azonosítását, a helyi támogatási kérelem rövid tartalmát; az értékelését (megítélt pontszámot) és az elutasító döntés részletes indoklását;
- b. a támogatásra javasolt kérelmek esetén a támogatást igénylő és a helyi támogatási kérelem azonosítását, a helyi támogatási kérelem rövid tartalmát, az értékelését (megítélt pontszámot), és támogatási összeget;
- c. az összegző rangsort.

12. Együttműködik az IH-val a támogatott helyi projektek helyszíni ellenőrzései során.

13. Eleget tesz az IH adatkéréseinek.

2.2.2.3 A munkaszervezet vezető feladatai

A munkaszervezet munkáját munkaszervezet vezető irányítja, aki

- 1. gyakorolja a munkáltatói jogokat a munkaszervezet dolgozói vonatkozásában;
- 2. eljár és dönt egyesület esetén a közgyűlés és az elnökség, konzorcium esetén a tagság és a vezetőség által hatáskörébe utalt ügyekben;
- 3. gondoskodik az egyesület / konzorcium nyilvántartásainak vezetéséről;
- 4. az elnökséggel / vezetéssel egyetértésben gondoskodik az egyesület / konzorcium álláspontjának képviseléről szakmai kérdésekkel kapcsolatban;
- 5. gondoskodik a HKFS megvalósulását dokumentáló jelentések (kifizetési kérelmek) elkészítéséről és benyújtásáról;
- 6. gondoskodik a HKFS monitoringjának alapját képező indikátorok rendszeres gyűjtéséről és értékeléséről, a kötelező adatszolgáltatási tevékenységeknek való megfelelésről;
- 7. beszámol a HACS elnökségének / vezetésnek a munkaszervezet működéséről.

2.2.3 A Felhívás Előkészítő Munkacsoport feladata

A FEMCS a helyi felhívások szakmai tartalmának meghatározásában résztvevő szakmai-javaslattevő testület. Egy FEMCS egy vagy több helyi felhívás előkészítéséért is felelős lehet. Összehívásának, feladatainak és működésének részletezését a 3. mellékletben található FEMCS ügyrend tartalmazza. Jelen fejezet a FEMCS legfontosabb funkcióit összegzi.

- 1. A FEMCS titkársági feladatait ellátó HACS munkaszervezet
 - a. összehívja a FEMCS üléseket és a meghívóval együtt kiküldi a helyi felhívás tervezetét;
 - b. a munkacsoport üléseken elhangzottakról emlékeztetőt készít;
 - c. elvégzi a munkacsoport ülésen elfogadott javaslatok átvezetését a helyi felhívás tervezeten;
 - d. javaslatot tesz a helyi felhívás és dokumentumainak végleges formájára, tartalmára.
- 2. A FEMCS állandó meghívottja az IH képviselője, aki
 - a. gondoskodik a helyi felhívás szabályosságának felügyeletéről;
 - b. tájékoztatja a FEMCS tagokat a minden felhívást érintő általános szempontokról, információkról;
 - c. konzultációs lehetőséget biztosít a FEMCS tagok számára.

3. A FEMCS tagok:

- a. szakmailag támogatják a helyi felhívások kialakítását: véleményeznek, javaslatot tesznek, minőségbiztosítanak, szükség szerint elkészítik a felhívás adott részeinek első változatát;
- b. határidőre véleményezik a FEMCS ülések emlékeztetőit.

2.2.4 A Helyi Bíráló Bizottság feladata

A HBB összehívásának, feladatainak és működésének részletezését a 4. mellékletben található HBB ügyrend tartalmazza. Jelen fejezet összefoglalja a HBB által elvégzendő legfontosabb feladatokat, melyek:

1. dönt a HACS munkaszervezet által felterjesztett helyi támogatási kérelmek rangsoráról és a támogatás összegéről;
 - a. amennyiben a HBB egyetért a helyi támogatási kérelmek munkaszervezet által történt értékelésével, úgy az ügyrendjében szabályozott módon jóváhagyja azt;
 - b. amennyiben a HBB nem ért egyet a helyi támogatási kérelmek munkaszervezet által történt értékelésével, úgy az érintett helyi támogatási kérelm(ek)et indoklással ellátva visszaküldi újraértékelésre, amelyet a korábbi értékelőktől eltérő, a felhívás vonatkozásában elvárt releváns szakértelemmel rendelkező harmadik személynek kell elvégeznie;
2. a HBB titkársági feladatait ellátó HACS munkaszervezet a HBB üléseiről 5. melléklet szerint jegyzőkönyvet készít. A HBB által hitelesített jegyzőkönyvet a munkaszervezet megküldi a HACS elnökének ellenjegyzésre;
3. a HBB titkársági feladatait ellátó HACS munkaszervezet a HACS elnöke által ellenjegyzett hiteles jegyzőkönyvet a HBB ülést követő 30 napon belül (javasolt rövidebb határidő) megküldi a bizottsági tagoknak, valamint az IH-nak.

2.3 Helyi kedvezményezett szint

A TOP CLLD program harmadik szintjét a helyi támogatást igénylők képviselik. Feladataikat, kötelezettségeiket és jogait az alábbi dokumentumok részletesen szabályozzák:

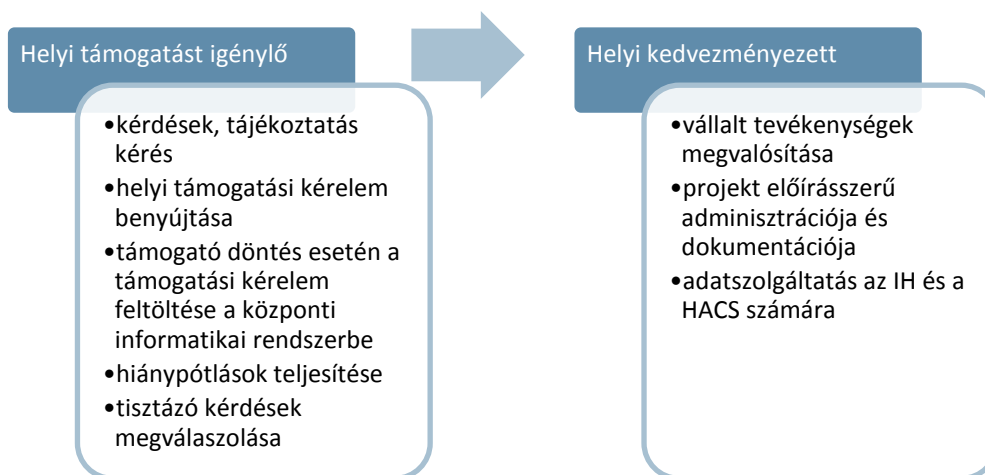
- Általános Útmutató a Helyi Felhívásokhoz,
- helyi felhívás,
- helyi támogatási kérelem,
- Támogatási Szerződés,
- ESZA adatfeldolgozási szerződés.

Ettől függetlenül a HACS szempontjából fontos, hogy a kézikönyv egy áttekintést nyújtson a helyi támogatást igénylők és a majdani kedvezményezettek fő feladatairól, valamint a HACS és a helyi támogatást igénylők közötti kapcsolatról.

1. A projektfejlesztés időszakában a helyi támogatást igénylő
 - a. jogosult részletes tájékoztatásra, tanácsadásra és kérdések feltételére a helyi felhívással kapcsolatosan, melyet a HACS munkaszervezete válaszol meg számára;
 - b. a helyi felhívás előírásainak megfelelően, határidőben és a megadott formában benyújtja helyi támogatási kérelmét a helyi felhívásban megadott címre.

2. Az értékelési szakaszban a helyi támogatást igénylő
 - a. rendszeresen ellenőrzi a helyi támogatási kérelemben megadott elérhetőségeit;
 - b. eleget tesz a munkaszervezet által küldött hiánypótlási felszólításnak a jogosultság igazolásával kapcsolatosan;
 - c. megválaszolja a munkaszervezet által küldött tisztázó kérdéseket, amelyek a tartalmi értékelések során felmerülnek.
3. A HBB jóváhagyó döntésének kézhezvételét követően a helyi támogatást igénylő
 - a. 30 napon belül feltölti támogatási kérelmét az IH által működtetett központi informatikai rendszerbe;
 - b. eleget tesz az IH által küldött hiánypótlási felszólításnak;
 - c. az IH végső jóváhagyása esetén aláírja a Támogatási Szerződést.
4. A helyi projekt megvalósítása során a helyi kedvezményezett
 - a. végrehajtja a tervezett tevékenységeit a Támogatási Szerződésben foglaltaknak megfelelően;
 - b. ellátja a megvalósításhoz kapcsolódó adminisztratív és dokumentációs feladatokat;
 - c. teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségeit az IH és a HACS felé annak érdekében, hogy a HACS folyamatosan nyomon követhesse a HKFS-ben foglaltak megvalósulását – különös tekintettel a forrásfelhasználásra és az indikátorokra.

6. ábra: A helyi támogatást igénylők és helyi kedvezményezettek fő feladatai

3 A helyi kiválasztási folyamat bemutatása, eljárásrend

3.1 A helyi felhívások elkészítésének és módosításának a folyamata

3.1.1 A helyi felhívások elkészítése

A helyi akciócsoport tagjaiból és meghívottakból álló, a 2.2.3 fejezetnek és a 3. mellékletben található ügyrendnek megfelelő módon létrehozza a **helyi felhívásokat előkészítő munkacsoportokat**. A munkacsoport összetételét javasolt az egyes felhívások szakmai tartalma alapján összeállítani az adott terület szakembereinek bevonásával.

A HACS munkaszervezete a kézikönyv 2. mellékletében található **helyi felhívás sablon** alapján elkészíti a helyi felhívás tervezetek első, FEMCS által megvitatandó változatát. A sablon szerkezete, felépítése nem módosítható, illetve a sablon minden pontja hiánytalanul kitöltendő az előírások betartásával és a HKFS vonatkozó tartalmának beépítésével. A helyi felhívás sablon elválaszthatatlan része az Általános Útmutató a Helyi Felhívásokhoz (AÚHF) (12. melléklet).

A FEMCS titkársági feladatait a HACS munkaszervezete látja el. A munkaszervezet gondoskodik a FEMCS ülésekhez szükséges meghívók és előzetes dokumentumok kiküldéséről, a FEMCS ülések levezetéséről, a jegyzőkönyvek elkészítéséről, hitelesítéséről és a FEMCS munkájának dokumentálásáról.

Helyi felhívásonként legalább egy FEMCS ülést szükséges tartani a felhívás tartalmának szóban történő megtárgyalása érdekében. A munkaszervezet szükség esetén több alkalommal összehívja a FEMCS-et a helyi felhívás tervezet tartalmi részleteinek megvitatására.

A munkaszervezet gondoskodik a FEMCS által javasolt tartalmi módosítások és kiegészítések átvezetéséről és a FEMCS az ügyrendjében rögzített módon véglegesíti a helyi felhívást.

A HACS elnöke / vezetője jóváhagyja a munkaszervezet által véglegesített helyi felhívást.

A HACS a helyi felhívások kidolgozásához igénybe vehet külső szakértőt.

3.1.2 A HACS vezetője által jóváhagyott helyi felhívás IH szabályossági vizsgálata

A munkaszervezet elektronikus úton a CLLD@ngm.gov.hu címre megküldi az IH-nak a HACS elnöke által ellenjegyzett helyi felhívást **szabályossági vizsgálatra**. Az első helyi felhívást a HKFS elfogadását követő 6 hónapon belül kell IH jóváhagyásra bocsátani.

A benyújtást követően az IH megkezdi a szabályossági vizsgálatot és **30 napon belül** nyilatkozik a helyi felhívások szabályossági megfelelőségéről, az alábbi szempontok szerint:

1. jóváhagyja a helyi felhívást és ez alapján kiküldi a HACS-nak a szabályossági nyilatkozatot;
2. amennyiben a helyi felhívás nem
 - a. a 2. mellékletben szereplő sablonnal,
 - b. a 272/2014 Korm. rendelettel,
 - c. a HKFS-sel,
 - d. az állami támogatási szabályokkal,
 - e. az adott program, illetve más program valamely felhívásával,

- f. a vonatkozó egyéb jogszabályokkal, valamint kötelezően alkalmazandó európai jogi aktussal,
- g. az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által kiadott és a www.szechenyi2020.hu oldalon közzétett arculati kézikönyvvel

összhangban készült, illetve egyéb szükséges esetben **az IH a módosítandó részekre történő pontos hivatkozással és indoklással ellátva visszaküldi átdolgozás céljából** a HACS részére. Az átdolgozás szükségességét tartalmazó értesítés kézhezvételétől számított **legfeljebb 10 napon belül** a munkaszervezet a FEMCS-csel megvitatja és véglegesíti az IH javaslatai alapján módosított helyi felhívást, majd a HACS elnöke / vezetője ellenjegyzését követően ismét benyújtja azt az IH-hoz szabályossági ellenőrzésre. Ez az egyeztetési folyamat az IH szabályossági nyilatkozatával ér véget.

3.1.3 A helyi felhívás megjelentetése és módosítása

A HACS munkaszervezete az IH szabályossági nyilatkozat beérkezését követő 10 napon belül gondoskodik az IH által jóváhagyott helyi felhívás HACS honlapján történő megjelentetéséről, valamint a helyi felhívás felfüggesztésének vagy lezárásának időpontjáig biztosítja a helyi felhívás aktuális verziójának elérhetőségét. Legkésőbb a helyi felhívás felfüggesztése, vagy lezárása után az IH a felhívásra vonatkozó kitöltő programmal együtt a helyi felhívást feltölti azt a www.szechenyi2020.hu oldalra.

Ha a HKFS módosítása, jogszabályi változás vagy egyéb okból szükségessé válik a **helyi felhívás módosítása**, abban az esetben:

1. a munkaszervezet elkészíti a módosított helyi felhívás tervezetét;
2. a HACS elnöke / vezetője jóváhagyja a módosított helyi felhívást;
3. a módosított helyi felhívást a munkaszervezet szabályossági vizsgálat céljából megküldi azt az IH-nak;
4. az IH elvégzi a szabályossági vizsgálatot és 15 napon belül jóváhagyja, vagy átdolgozásra visszaküldi a módosítandó helyi felhívást;
5. ez az egyeztetési folyamat az IH jóváhagyásával ér véget.

A helyi felhívások módosítása nem terjedhet ki a jogosultak körének és a támogatható tevékenységek körének a szűkítésére, valamint a kiválasztási kritériumok módosítására. Amennyiben e feltételek valamelyikének módosítása válik szükségessé, úgy az csak **a meghirdetett helyi felhívás lezárása és új felhívás meghirdetése** útján lehetséges.

Amennyiben a támogatást igénylő a helyi támogatási kérelmet a módosítás előtti feltételekkel nyújtotta be, a helyi felhívás módosítása miatt **nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe** azzal szemben, aki a helyi támogatási kérelmet a módosított feltételeknek megfelelően nyújtotta be. Ha a helyi felhívás módosítása miatt a módosítás előtti feltételekkel benyújtott helyi támogatási kérelmek nem értékelhetők, a HACS-nak **korrekciót kell elrendelni** a kedvezményezetteknek annak érdekében, hogy a helyi támogatási kérelmek megfeleljenek a felhívás megváltozott feltételeinek. A korrekció szabályaira a hiánypótlás szabályai irányadók.

Ha a módosított felhívás közzététele

- a helyi támogatási kérelem benyújtásának első lehetséges határnapját megelőző nyolc napon belül történik, a helyi támogatási kérelem a módosított felhívásban

meghatározott napon, de legkorábban a módosított felhívás közzétételét követő nyolcadik napon nyújtható be,

- a helyi támogatási kérelem benyújtására nyitva álló időszakban történik, a módosított helyi felhívás közzétételét követő legalább nyolc napig biztosítani kell a helyi támogatási kérelem benyújtásának lehetőségét.

A módosított helyi felhívás közzététele során biztosítani kell, hogy az adott felhívás korábban közzétett dokumentumai – közzétételük időpontjával együtt – elérhetőek legyenek a HACS honlapján.

A helyi felhívás felfüggesztését vagy lezárását követően a HACS nem alkalmazhat további módosításokat. **A lezárt vagy felfüggesztett helyi felhívásokat csak az IH módosíthatja** (szükség esetén a HACS javaslatára). A módosított felhívást az IH feltölti a www.szechenyi2020.hu oldalra, valamint megküldi a HACS-nak. A HACS-nak biztosítani kell, hogy a HACS saját honlapján elérhető helyi felhívás megegyezzen a www.szechenyi2020.hu oldalon szereplő **hatályos** helyi felhívással. Ebben az esetben a támogatási kérelmek elbírálása szempontjából az IH által közzétett helyi felhívás-verzió az irányadó.

3.1.4 A helyi felhívások felfüggesztése, lezárása

Ha a támogatásra rendelkezésre álló keret kötelezettségvállalással kimerül – ide értve a helyi felhívás keretösszegének csökkentését is – vagy annak kimerülése előre jelezhető, a HACS a benyújtási határidő előtt a benyújtás lehetőségét felfüggesztheti, vagy a felhívást lezárhatja és az erről szóló tájékoztatást közzéteszi a honlapján, és az irányító hatóságnak is megküldi.

Ha a felfüggesztés dátuma előtt benyújtott helyi támogatási kérelmekről hozott döntést követően a támogatásra rendelkezésre álló keret nem merült ki, a **felfüggesztést meg lehet szüntetni** és új benyújtási határidőt lehet meghatározni.

A **lezárt** helyi felhívást csak **újbbóli meghirdetéssel** lehet elérhetővé tenni. Az újbbóli meghirdetés HACS döntést és IH szabályossági vizsgálatot tesz szükségessé. Szakaszos elbírálás alkalmazása esetén a benyújtási lehetőség felfüggesztése vagy lezárása csak a felhívásban rögzített szakasz zárásának időpontját követő naptól lehetséges.

A helyi támogatási kérelem benyújtására nyitva álló időszakban az adott szakasz felfüggesztése vagy lezárása az erről szóló döntés közzétételét követő 8. naptól lehetséges.

Folyamatos elbírálás alkalmazása esetén a benyújtási lehetőség felfüggesztése vagy a felhívás lezárása csak az erről szóló döntés közzétételét követő 3. naptól lehetséges.

3.2 A helyi támogatási kérelemkezelés folyamata

A kérelemkezelés jogszabályi alapját a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rend. CLLD eljárásrendre vonatkozó XIII. fejezete és ugyanezen rendelet általános részei tartalmazzák.

3.2.1 Kérdések megválaszolása, ügyfélszolgálat

A HACS **az írásban beérkezett kérdéseket a beérkezéstől számított hét naptári napon belül megválaszolja**. Ügyfélszolgálat keretében telefonon és személyesen segíti a támogatást igénylőket abban, hogy a projektötletekből szakmailag megfelelő színvonalú és szabályosan kidolgozott helyi támogatási kérelmeket készítsenek.

A munkaszervezet és annak munkatársai sem ellenszolgáltatásért, sem ellenszolgáltatás nélkül nem írhatja meg a helyi támogatási kérelem egészét vagy annak részeit. A segítségnyújtás írásbeli és szóbeli tanácsadás lehet.

3.2.2 A helyi támogatási kérelmek benyújtása és érkeztetése

A támogatást igénylőnek a HACS-hoz benyújtott **helyi támogatási kérelemmel** kell igényelnie a támogatást. A helyi támogatási kérelem **sablon adatlapját** a 7. melléklet tartalmazza. Ezt a sablont a HACS az egyes felhívásokhoz illeszkedően **a helyi támogatási kérelem tartalmi bírálati szempontjainak eldöntéséhez szükséges további információk bekérésével kiegészítheti, de a módosítás nem terjedhet ki az alap adatlapon szereplő egyes pontok módosítására, törlésére.**

A támogatást igénylő által benyújtott helyi támogatási kérelemnek olyan információtartalommal kell rendelkeznie, amely **alkalmassá teszi a tartalmi értékelésre**, továbbá a HBB döntési javaslatának kialakítására, és amely alapján megfelelően alátámasztható a támogatás vagy elutasítás indoklása.

A helyi támogatási kérelmek benyújtása történhet **személyesen átvételi elismervény ellenében és postai küldeményként**. A támogatást igénylő a helyi támogatási kérelmét **1 elektronikus adathordozón** (doc, xls, pdf-fájl formátumban, kizárólag CD/DVD lemezen), valamint az **alírással ellátott dokumentumokat** (helyi támogatási kérelem adatlap, nyilatkozatok) **1 eredeti papír alapú példányban** nyújtja be az illetékes HACS-hoz a helyi felhívásban megadott címre. A HACS a helyi felhívásban meghatározhatja a helyi támogatási kérelem teljes dokumentációjának papír alapon történő benyújtását. A papír alapú és az elektronikus dokumentáció egymásnak megfeleltethető részeinek **teljes mértékben azonosnak** kell lennie. Ezek egyezőségét a HACS **hiánypótoltható** jogosultsági kritériumként ellenőrzi.

A HACS köteles minden fenti módon beérkező helyi támogatási kérelmet átvenni és iktatni.

A munkaszervezet 5 naptári napon belül értesíti a támogatást igénylőt a helyi támogatási kérelmének beérkezéséről. Amennyiben a támogatást igénylő a helyi támogatási kérelmében a postai értesítés lehetőségét választja, abban az esetben hivatalos tértivevényes küldeménnyel történik az értesítés.

3.2.3 A helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzése

A helyi felhívásban rögzített szakasz zárását vagy beadási határnapját követő **10 napon belül** a HACS munkaszervezete megkezdi a beérkezett helyi támogatási kérelmek **jogosultsági értékelését**, vagyis a helyi felhívásban szereplő HACS által ellenőrizendő jogosultsági feltételek teljesülésének vizsgálatát.

Első lépésben a helyi felhívásban meghatározott **nem hiánypótoltható jogosultsági feltételek ellenőrzése** történik. Ennek keretében a HACS minden esetben ellenőrzi, hogy

1. a helyi támogatási kérelem benyújtása a felhívás 4.3 pontjában megjelölt határidőn belül történt;
2. a támogatást igénylő a felhívásban meghatározott lehetséges támogatást igénylő körébe tartozik;
3. a benyújtott helyi támogatási kérelem példányszáma megfelel a felhívás 4.3 pontjában megadott példányszámnak;

4. a helyi támogatási kérelmet a megadott formanyomtatványon, magyar nyelven nyújtották be;

Fentiek felül a HACS a helyi felhívásában **további nem hiánypótoltható jogosultsági feltételeket is megnevezhet.**

Amennyiben a helyi támogatási kérelem a nem hiánypótoltható jogosultsági feltételeknek **NEM felel meg**, akkor azt további vizsgálat nélkül **el kell utasítani**. A végső döntést ezekről a kérelmekről is a HBB hozza meg és a HACS vezetője ellenjegyzí.

Amennyiben a helyi támogatási kérelem **megfelel a nem hiánypótoltható** jogosultsági feltételeknek, a HACS megvizsgálja a helyi felhívásban szereplő HACS által ellenőrzendő **hiánypótoltható jogosultsági feltételeket**, amelyek legalább az alábbiak:

1. a benyújtott helyi támogatási kérelem formanyomtatványának minden pontját jelen felhívás, valamint az ÁÚHF-ben megadott szempontok szerint hiánytalanul kitöltötték;
2. a hiánypótoltható, kötelezően csatolandó mellékletek benyújtásra kerültek,
3. a helyi támogatási kérelem és a támogatást igénylő nem tartozik a helyi felhívás 4.2 Támogatásban nem részesíthetők köre fejezetben foglaltak közé;
4. az aláírások hitelessége,
5. a megvalósulás helye szerinti jogosultság,
6. a fejlesztés összköltsége és a támogatás mértéke megfelel a helyi felhívásban szereplő feltételeknek,
7. a fejlesztés megvalósításának időintervalluma megfelel a helyi felhívásban szereplő feltételeknek,
8. a helyi felhívásban rögzített minimális kötelező elvárások teljesülése (pl. Helyi Esélyegyenlőségi Program rendelkezésre állása, vállalat egy kötelező tevékenységre, indikátorra stb.),
9. a helyi támogatási kérelem tárgyát képező fejlesztésre a támogatás igénylője más forrásból nem igényelt támogatást,
10. a támogatást igénylő által a CLLD keretében elnyerhető támogatás összege nem haladhatja meg a HKFS-ben rendelkezésre álló teljes fejlesztési forráskeret 40%-át;
11. az egymásnak megfeleltetendő papír alapú és elektronikusan benyújtott dokumentumok azonosak;
12. hazai és nemzetközi együttműködés esetében az együttműködő partnerek által aláírt együttműködési szándéknyilatkozatot csatolták.

Fentiek felül a HACS a helyi felhívásában **további hiánypótoltható jogosultsági feltételeket is megnevezhet.**

Amennyiben a helyi támogatási kérelem **megfelel a hiánypótoltható** jogosultsági feltételeknek, **megkezdődik a helyi támogatási kérelem tartalmi értékelése.**

Amennyiben a helyi támogatási kérelem **NEM felel meg a hiánypótoltható** jogosultsági feltételeknek, úgy a HACS munkaszervezete **hiánypótlási felszólítást** küld a támogatást igénylőnek

- az összes hiány vagy hiba megjelölésével,
- legalább 5, legfeljebb 15 napos határidő kitűzésével,
- postai vagy elektronikus úton (az értesítés formáját a támogatást igénylő előzetesen választja meg a helyi támogatási kérelem adatlapján) történő benyújtással.

A támogatást igénylőnek a megadott határidőn belül javítania, illetve pótolnia kell a megjelölt hiányosságokat. Hiánypótlásra **egyszer** van lehetőség. A hiánypótlási felszólítást és a beérkezett hiánypótlást a HACS munkaszervezete saját iktatásában rögzíti.

Ha a támogatást igénylő **a hiánypótlást hibásan, hiányosan vagy nem határidőn belül nyújtja be**, ezért a helyi támogatási kérelem **nem felel meg** a helyi felhívásnak, a HACS a helyi támogatási kérelmet **elutasítja**. Ezen támogatási kérelmeket elutasítási javaslattal a HBB felterjeszti a HACS vezetője / elnöke számára. A HACS vezetője a jogosultsági szempontból elutasításra javasolt helyi támogatási kérelmeket ellenjegyzí, és megküldi az IH részére.

3.2.4 A helyi támogatási kérelmek tartalmi értékelése

Amennyiben a helyi támogatási kérelem **megfelel** a jogosultsági feltételeknek, **megkezdődik a helyi támogatási kérelem tartalmi értékelése**, a helyi felhívásban rögzített kiválasztási kritériumok alapján. A tartalmi értékelés megkezdéséről a HACS munkaszervezete postai vagy elektronikus úton értesíti a támogatást igénylőt. Az értesítés formáját a támogatást igénylő előzetesen választja meg a helyi támogatási kérelem adatlapján.

Ha a helyi támogatási kérelemben szereplő információ nem egyértelmű, vagy ellentmondást tartalmaz és a helyi felhívás lehetőséget biztosít tisztázó kérdés alkalmazására, a HACS vagy munkaszervezete az értékelés során **egy alkalommal írásban tisztázó kérdést tehet fel. A támogatást igénylő számára** a kérdés kézhezvételétől számított legalább 3 legfeljebb 15 nap áll rendelkezésre a kérdés megválaszolására. Amennyiben nem érkezett válasz a tisztázó kérdésre, a támogatási kérelmet a rendelkezésre álló információk alapján kell leértékelni. A határidőn túl beérkezett választ figyelmen kívül kell hagyni.

Az értékelés során minden egyes helyi támogatási kérelem vonatkozásában legalább két, egymástól független szakmai értékelést szükséges lefolytatni. Ha az értékelők által elkészített értékelések eredménye között egymáshoz képest 30%-nál nagyobb az eltérés, a HACS a helyi támogatási kérelem harmadik független értékelő által elvégzendő újraértékelését rendeli el.

A tartalmi értékelést végezhetik a felhívás tárgyában megfelelő szakértelemmel rendelkező **HACS munkaszervezet alkalmazottak** vagy **megbízás keretében külső szakértők**. Az értékelés során a HACS-nak **biztosítania kell az összeférhetetlenség szabályainak való megfelelést**. Az értékelést megfelelő szakértelemmel rendelkező személynek szükséges végeznie. A HACS biztosítja, hogy az értékelők rendelkezzenek a helyi felhívás tárgyának megfelelő szakértelemmel és pénzügyi ismerettel, a helyi felhívás tartalmának ismeretével, vonatkozó jogszabályok ismeretével, az értékelési eljárás szabályainak, szempontrendszerének ismeretével (különös tekintettel a pontok megítélésének részletes szempontjaira).

Az értékelésben és a támogatási döntés előkészítésében részt vevőket a támogatást igénylő támogatási döntésről történő tájékoztatásáig **titoktartási kötelezettség** terheli, azzal, hogy a titoktartás nem terjed ki a benyújtott helyi támogatási kérelemnek a projekt kiválasztási eljárásban történő előrehaladásáról való tájékoztatására. Fentieknek való megfelelés végett az értékelésben és a támogatási döntés előkészítésében résztvevők **összeférhetetlenségi és titoktartási nyilatkozatot** írnak alá (13. melléklet).

3.2.5 Helyszíni szemle

A döntési javaslat megalapozása céljából (pl. valótlan adatközlés gyanújának felmerülése esetén) a HACS vezetősége / a HBB elnöke helyszíni szemlét rendelhet el. Amennyiben a szemle elrendelésre kerül, az értékelés nem zárható le a szemle eredményének megismerését és kiértékelését megelőzően. A helyszíni szemléről a támogatást igénylőt a szemle időpontját megelőzően legalább öt nappal értesíteni szükséges a szemle időpontjának és céljainak, továbbá a helyszínen előkészítendő dokumentumok és információk megjelölésével. A szemle megkezdése előtt a szemlét végzőknek a vizsgált projektre vonatkozóan összeférhetlenségi és titoktartási nyilatkozatot szükséges tenniük. A helyszíni szemle eredményét jegyzőkönyvben kell rögzíteni, amely tartalmazza a vizsgált projekt adatait, az ellenőrzési szempontokat, a megvizsgált dokumentumok felsorolását, valamint a helyszíni szemlét végzők által tett megállapításokat és a támogatást igénylő álláspontját a megállapításokkal kapcsolatban. A helyszíni szemle jegyzőkönyvét a szemlét végzőknek alá kell írniuk, annak egy másolati példányát pedig a támogatást igénylő részére át kell adniuk. Ha a támogatást igénylő a helyszíni szemle lebonyolítását megtagadja, akadályozza, illetve a helyszíni szemlét végzőkkel nem működik együtt, a helyszíni szemlét végző tájékoztatja, hogy támogatási kérelme kizárásra kerül a további értékelésből. Ennek tényét a jegyzőkönyvben rögzíteni kell. A kizárásról a támogatási kérelmekről hozott döntés során a HACS vezetősége / a HBB elnöke dönt. A helyszíni szemle jegyzőkönyvét a döntés-előkészítés során a döntés-előkészítésben részt vevő személyek részére rendelkezésre kell bocsátani, és a jegyzőkönyv tartalmát a döntés-előkészítés során figyelembe kell venni.

3.2.6 A Helyi Bíráló Bizottság létrehozása, ügyrendjének kialakítása

A HACS-ok a helyi támogatási kérelmekről való döntés megalapozása érdekében **Helyi Bíráló Bizottságo(ka)t (HBB) hoznak létre**. A HBB összehívására, működésére, tagjaira vonatkozó előírásokat **a HACS által elkészített és az IH által jóváhagyott ügyrendben** kell meghatározni. A HACS a HBB ügyrendjét a 4. mellékletben megadott javaslat alapján készíti el és nyújtja be jóváhagyásra az Irányító Hatósághoz. A HBB összetételére és működésére vonatkozó szabályoknak **nyilvánosnak és átláthatónak** kell lenniük úgy, hogy a részvétel lehetősége minden HBB tag számára ismert és biztosított legyen. A HBB tagokra vonatkozó rendelkezéseknek összhangban kell lennie a 272/2014. Korm. rend. összeférhetlenségre és titoktartásra vonatkozó pontjaival, amelyet a HBB ügyrend sablon tartalmaz. A HBB tagjainak titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kell aláírniuk (13. melléklet).

A HBB-ben sem a közszféra, sem egyetlen más érdekcsoport (civil és vállalkozói szektor) **nem rendelkezhet a szavazati jogok 49%-át meghaladó hányadával**. Közszférában munkaviszonnyal rendelkező személyek a HBB-ben csak a közszféra képviseletében vehetnek részt a HBB tagságuk során. A HBB-nek biztosítania kell a közszféra és a civil és vállalkozói szektor kiegyensúlyozott képviseletét.

A HBB szavazati joggal rendelkező tagjait egyesület esetén a közgyűlés, konzorcium esetén a tagok választják a HACS tagságából. A HACS a HBB létrehozásának jogát egyesületek esetén a közgyűléstől az elnökségre, konzorcium esetén a vezetőségre delegálhatja.

Egy szervezet maximum egy, név szerint megnevezett képviselőt delegálhat a bizottságba. A delegált bizottsági taggal kapcsolatos bármilyen változtatásról a tagszervezet köteles írásban értesíteni a HBB elnökét.

A HBB-nek lehetnek **állandó és eseti meghívottai**. A **meghívottak** olyan szervezetek, amelyek nem HACS tagok, de folyamatos vagy eseti részvételük a HBB munkájában szakmailag indokolt. Az állandó és eseti meghívottak szavazati joggal nem, csak tanácskozási joggal rendelkeznek.

A HBB tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottja az IH képviselője.

A HBB tanácskozási joggal **tanácsadókat, szakértőket** is igénybe vehet. A HBB ülésein a **munkaszervezet képviselői** tanácskozási joggal vehetnek részt.

A helyi felhívásban szereplő beadási határidőt követő **60 naptári napon belül** össze kell hívni a HBB ülését, írásos eljárás esetén le kell zárni a szavazást (az írásbeli szavazáshoz használható a Működési kézikönyv 16. melléklete). A hiánypótlás és a tisztázó kérdések megválaszolása ebbe az időtartamba nem számít bele.

3.2.7 A HBB döntési javaslat

A HBB működését a HBB ügyrendje szabályozza.

A HACS munkaszervezete a **HBB ülését megelőző legalább 5 nappal** minden HBB tag részére elektronikusan megküldi az ülésen megtárgyalandó **helyi támogatási kérelmek felterjesztési listáját, valamint a jogosultsági és tartalmi szempontból értékelt helyi támogatási kérelmek és azok értékelésének szkennelt változatát.**

A HBB a helyi felhívás és a munkaszervezet előterjesztése alapján megtárgyalja a helyi támogatási kérelmeket. A pontozás során kialakult rangsor alapján javaslatot tesz a helyi támogatási kérelmek elutasítására vagy a támogatására, vagy amennyiben a HBB nem ért egyet az előterjesztésben szereplő értékeléssel, részletes indoklással ellátva visszaküldi az adott kérelmet újraértékelésre. Amennyiben a helyi támogatási kérelem elutasításra kerül, a HBB-nek meg kell jelölnie az elutasítás indokait.

A FEMCS dönthet **minimum ponthatár** megállapításáról, amelyet minden esetben a helyi felhívásban rögzít.

Ha az adott helyi támogatási kérelem megfelelt a támogathatósághoz szükséges minimális követelményeknek (beleértve a helyi felhívásban szereplő minimum pontszámot is – amennyiben a HACS meghatározott ilyet), de forráshiány miatt nem támogatható, **a HBB dönthet tartaléklista képzéséről**. A tartaléklista hosszát a HBB határozza meg ponthatár megállapításával. A tartaléklistára kerülés és a tartaléklistás helyi támogatási kérelmek támogatása a pontozás szerint kialakított rangsor alapján történik. A támogatást igénylő a támogatási kérelmének visszavonásával lekerül tartalék listáról. Ha az adott felhívás keretében további forrás kiosztására nyílik lehetőség, illetve a támogatásra javasolt helyi támogatási kérelmek megvalósítása meghiúsul, a HACS elnöke / vezetője

- kezdeményezi az IH-nál újabb támogatási kérelem/kérelmek végső ellenőrzését,
- egyúttal felhívja a tartaléklistán soron következő támogatást igénylő(ke)t támogatási kérelmük feltöltésére az IH által előírt egységes informatikai rendszerbe 30 napon belül (lásd 3.2.8 fejezet).

A tartaléklista megszüntetéséről a HACS elnöke / vezetője dönt. A tartaléklista addig az időpontig tartható fenn, amíg a listán szereplő helyi támogatási kérelmek megvalósítási időszaka összhangban van a programozási időszak finanszírozására vonatkozó uniós

szabályozással, és reális esély van további forráskiosztásra az adott helyi felhívás vonatkozásában.

A tartaléklista megszüntetéséről a tartaléklistán szereplő támogatást igénylőket és az IH-t a megszüntetéstől számított **tíz naptári napon belül** tájékoztatni kell.

A HBB titkársági feladatait ellátó munkaszervezet a HBB üléseiről **jegyzőkönyvet** készít, melynek része az ülésen megjelent tagok, valamint állandó és eseti meghívottak által aláírt **jelenléti ív**. A jegyzőkönyvet és a jelenléti ívet a Helyi Bíráló Bizottság elnöke és a bizottság egy további, előzetesen kijelölt, állandó tagja aláírásával **hitelesíti**. A HBB döntési javaslatát a HACS elnöke / vezetője ellenjegyzí. A jegyzőkönyvet és mellékleteit a munkaszervezet 30 napon belül (javasolt 10 napon belül) megküldi az IH-nak és a HBB tagoknak.

A HBB ülés jegyzőkönyve tartalmazza a támogatási kérelmekről mindazt az információt, amely alapján az IH a végső ellenőrzés során elvégzi a központi informatikai rendszerbe feltöltött támogatási kérelmek és a HBB által bírált helyi támogatási kérelmek **tartalmi azonossági vizsgálatát**. Az ellenőrzés során az irányító hatóság a HACS-tól bekérheti a helyi támogatási kérelem teljes dokumentációját. A HBB jegyzőkönyv sablonját az 5. melléklet tartalmazza.

Hiányos vagy nem megfelelő adattartalmú jegyzőkönyv esetén az IH **javítást, kiegészítést** kérhet a HACS-tól a HBB jegyzőkönyv kézhezvételét követő legfeljebb 10 naptári napon belül – legalább 5, legfeljebb 15 napos határidő kitűzésével.

A HBB titkársági feladatait ellátó munkaszervezet a támogatást igénylő által a helyi támogatási kérelem adatlapon megjelölt módon (postai vagy elektronikus úton) **értesíti** a támogatást igénylőt a HBB döntéséről.

3.2.8 A teljes támogatási kérelem benyújtása az IH-hoz

A támogatást igénylő a – HACS munkaszervezet által értékelt, valamint a HBB támogató döntési javaslatának megfelelő – helyi támogatási kérelmét a HACS támogatásra irányuló döntési javaslatának közlésétől (6. melléklet) számított 30 napon belül az Irányító Hatóság által előírt egységes informatikai rendszerben rögzíti végső ellenőrzés céljából.

Az elektronikus kitöltő programon keresztül benyújtandó támogatási kérelem és a HBB által bírált helyi támogatási kérelem azonos pontjaihoz kifejtett tartalom nem térhet el. A két kérelem azonosságát az Irányító Hatóság a végső ellenőrzés keretében ellenőrzi. Amennyiben az azonosság nem áll fenn, a támogatási kérelem az IH által elutasításra kerül.

3.2.9 A HBB által támogatásra javasolt és a kedvezményezett által a központi informatikai rendszerbe feltöltött teljes támogatási kérelmek végső ellenőrzése

Az IH ellenőrzi a központi informatikai rendszerbe feltöltött támogatási kérelmek végső ellenőrzési kritériumainak teljesülését, szükség esetén egy alkalommal hiánypótlást kér a támogatást igénylőtől.

Az IH által ellenőrzendő végső ellenőrzési kritériumokat az egyes helyi felhívások definiálják. Az IH minden esetben vizsgálja:

1. a HBB által bírált helyi támogatási kérelem és a támogatást igénylő által a központi informatikai rendszerbe feltöltött támogatási kérelem tartalmi elemeinek azonosságát;
2. a HACS által elvégzett költséghatékonyság vizsgálat módjának helytállóságát;
3. a TOP 7. prioritás célkitűzéseire való igazodást;

4. a támogatást igénylők támogatási rendszer szempontjából való megfelelőségének ellenőrzését felszámolás/végelszámolás/adósságrendezés mentes, köztartozás mentes, átláthatóságát [az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint];
5. az ÁÚHF-ben rögzített kizáró okok fennállását.

Ha az IH által a végső ellenőrzés során ellenőrzendő jogosultsági kritériumokhoz való megfeleléshez hiánypótlás szükséges, egy alkalommal hiánypótlást kér a támogatást igénylőtől legalább öt, legfeljebb tizenöt napos határidő kitűzésével, a munkaszervezet egyidejű tájékoztatásával

Az IH az elektronikus rendszeren keresztül értesíti a támogatást igénylőt a kérelme támogatásáról / elutasításáról. Ezzel egy időben az IH írásban értesíti a HACS-ot az egyes támogatási kérelmekkel kapcsolatos döntéséről.

Az IH támogatási döntését követően a szerződéskötés és a támogatási kérelemben foglalt tevékenységek megvalósításának folyamata megegyezik a hagyományos projektekével, melyre a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet általános iránymutatásai vonatkoznak.

4 Kulcsprojektekre és a hazai és nemzetközi együttműködésekre vonatkozó speciális eljárásrendi szabályok

4.1 Kulcsprojektek

A HKFS-ek készítésére kiírt felhívás szakmai, műszaki feltételei között szerepel olyan nevesített kulcsprojektek megvalósításának a lehetősége, amely a gerincét adhatja a stratégiai célok megvalósulásának, és amelyre a többi, a helyi felhívások keretében támogatott nem nevesített helyi projekt felfűzhető. Az összes kulcsprojektre tervezett forrás nem haladhatja meg a HKFS teljes felosztható – működési és szervezési feladatok nélkül számolt – költségvetésének 40%-át. Fontos megfelelési szempont, hogy a kulcsprojekt(ek) és a HACS által meghirdetett különböző felhívások szinergikusan kapcsolódjanak egymáshoz. A kulcsprojektekre önálló felhívás készül.

Amennyiben kulcsprojekt a stratégiában nevesítésre került, a HKFS megvalósítására vonatkozó támogatói döntés meghozatalától számított 6 hónapon belül szükséges gondoskodni a HKFS-ben nevesített kulcsprojektek közül legalább egy megkezdhetőségéről. A kulcsprojekt(ek) megvalósításának megkezdhetőségéhez az alábbi kiválasztási folyamatot kell a HACS-nak teljesítenie:

A kulcsprojektek vonatkozásában a HACS a helyi felhívások elkészítésének folyamatát részletező fejezet szerint dolgozza ki, fogadja el, hirdeti meg, szükség esetén módosítja és függeszti fel a **helyi felhívást**, amelyre a tervezett kulcsprojekt(ek) benyújthatók.

A helyi felhívás azon pontjainál, ahol a kulcsprojektekre specifikus előírások, illetve javaslatok vonatkoznak, a **helyi felhívás sablon részletezi az eltéréseket**.

Az értékelés és kiválasztás során az egyik legjelentősebb eltérés a korábban részletezett eljáráshoz képest, hogy a kulcsprojektek kiválasztása nem szakaszos, hanem **folyamatos elbírálással** történik. A kulcsprojekt(ek) helyi felhívásaira beérkezett helyi támogatási kérelm(ek) folyamatosan, a beérkezés sorrendjében, a beérkezést követő 10 napon belül jogosultsági, majd tartalmi értékelésre kerülnek. Támogatásukra a HBB folyamatosan, a forrás kimerüléséig tesz döntési javaslatot.

A kulcsprojekt(ek) helyi támogatási kérelmének a **munkaszervezet által végzendő jogosultsági ellenőrzésének** folyamata megegyezik a normál helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzésével.

A másik lényeges eltérés a beérkező helyi támogatási kérelmek **tartalmi bírálatában** rejlik. A kulcsprojektek esetén nem az adott felhívásra beérkező helyi támogatási kérelmek rangsorolása, versenyeztetése folyik, hanem a beérkezett helyi támogatási kérelem szabályossági, megfelelőségi vizsgálata – tekintettel arra, hogy a kulcsprojekt keretében megvalósítandó fejlesztés szándékáról a HACS már a HKFS elfogadásával döntött. Ezen esetben a kiválasztásnak a **helyi felhívásban szereplő kritériumoknak, szakmai feltételeknek való megfelelést kell ellenőriznie**.

A tartalmi értékelés a helyi felhívásban megfogalmazott szakmai és műszaki elvárások teljesülésére vonatkozó kérdésekre adandó megfelelt/nem felelt meg/ részben megfelelt / nem releváns válaszokkal történik. A helyi kérelemnek a HACS által, a helyi felhívásban megadott értékelési szempontok közül meghatározott szakmai minimumot kell teljesítenie. Fentiek

alapján a HBB a helyi támogatási kérelmet támogatásra vagy elutasításra javasolja. A HACS vezetőjének ellenjegyzését követően továbbítja az IH-nak végső ellenőrzésre. Ettől a ponttól a kulcsprojektek sorsa osztozik a többi helyi támogatási kérelem sorsával.

4.2 A helyi akciócsoportok hazai és nemzetközi együttműködései

A HACS-ok hazai és a nemzetközi együttműködéseinek célja új megoldások megismerésének, kialakításának ösztönzése, a helyi szereplők akcióterületen kívüli kapcsolatrendszerének és a nemzetközi szerepvállaláshoz szükséges kompetenciáinak fejlesztése, **új tudás és gyakorlatok becsatornázása** az együttműködésben résztvevő akcióterületekre – kifejezetten a HKFS szakmai tartalma vonatkozásában.

A HKFS-ek elkészítésére kiírt felhívás a **választható tevékenységek** közé sorolja a HACS-ok hazai és nemzetközi együttműködéseinek előkészítését és megvalósítását, az ehhez kapcsolódó adminisztrációs és igazgatási tevékenységeket, valamint az együttműködések segítését, ösztönzését.

A HACS-ok hazai és a nemzetközi együttműködései vonatkozásában is szükséges helyi felhívás készítése a **helyi felhívásokra vonatkozó fejezetben részletezett módon**.

A helyi felhívás azon pontjainál, ahol az együttműködésekre specifikus előírások, illetve javaslatok vonatkoznak, a helyi felhívás sablon részletezi az eltéréseket.

Az együttműködések helyi felhívásainak **jogosultsági kritériumainál és a tartalmi és szakmai szempontrendszerének** meghatározásánál javasolt érvényesíteni az alábbi szempontokat:

1. Az együttműködési projektek **nem korlátozódhatnak kizárólag tapasztalatcserére**, azoknak minden esetben olyan **tárgyasult, vagy nem tárgyasult eredménye** kell legyen, amelynek létrejöttéhez az együttműködésben **résztvevő partnerek mindegyike bizonyíthatóan hozzájárult**, illetve **eredményeiből minden partner részesül**. Az együttműködés olyan hozzáadott értéket hoz létre, amelyre az önállóan megvalósuló fejlesztések nem képesek.
2. Olyan együttműködések támogathatók, amelyek illeszkednek az adott HACS Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájához.
3. A TOP CLLD-ből finanszírozandó hazai és nemzetközi együttműködésekre a helyi akciócsoport tagszervezetei nyújthatnak be támogatási kérelmet. Tekintettel arra, hogy a HKFS tartalma kultúra- és közösségfejlesztés, az ebben a témában érintett szervezetek megszólítása célszerű.
4. Hazai és nemzetközi együttműködésben **legalább két különböző HACS illetékességi területén működő partnerszervezetnek** kell tevőlegesen részt venni. A két szervezet közül **legalább az egyik a TOP CLLD-ből támogatott városi HACS tagszervezete**. A partnerség többi tagja lehet a LEADER-ből támogatott IH által elismert hazai LEADER helyi akciócsoport, illetve nemzetközi együttműködések esetén az adott országban Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítására jogosult szervezet.
5. A költségek tervezésénél figyelembe kell venni, hogy az adott HACS-hoz allokált forrásból csak az adott HACS tagszervezete által végzett tevékenységek kapcsán felmerült költségek finanszírozhatók. Az együttműködési projekteknél tervezhető költségtípusok a HKFS tervezési módszertani útmutató 7. fejezete értelmében kizárólag személyi és dologi költségek lehetnek.

A helyi felhívás melléklete a helyi támogatási kérelem adatlap, amely a hazai és nemzetközi együttműködések vonatkozásában néhány ponton eltér a helyi támogatási kérelmekhez javasolt adatlap sablontól, mely különbségeket a sablonban lábjegyzet jelöl.

A hazai és nemzetközi együttműködések helyi támogatási kérelmeinek bírálata **folyamatos elbírálással** történik a beérkezés sorrendjében, az adott helyi felhívás forrásának kimerüléséig.

Az együttműködési projektek helyi támogatási kérelmeinek **HACS által végzendő jogosultsági és tartalmi ellenőrzésének** folyamata megegyezik a normál helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzésével.

Fentiek alapján a HBB a helyi támogatási kérelmet támogatásra vagy elutasításra javasolhatja és a HACS vezetőjének ellenjegyzésre továbbítja, majd megküldi az IH-nak végső ellenőrzésre. A Helyi Támogatási Kérelem kötelező melléklete a partner szervezetek által aláírt együttműködési szándéknyilatkozat, amelyet nemzetközi együttműködés esetén angol nyelven kell benyújtani (14. melléklet).

Az IH által elvégzett végső ellenőrzésétől a hazai és nemzetközi együttműködések megvalósításának eljárásrendje megegyezik a többi helyi támogatási kérelem kezelésének eljárásrendjével.

5 A HKFS módosítása

A HKFS az elfogadást követően a megvalósítás lezárásáig összesen négy alkalommal módosítható. A HKFS módosítását a HACS elnöksége/vezetősége kezdeményezheti. A módosított HKFS-nek is meg kell felelnie a TOP-7.1.1-16 kódszámú felhívás jogosultsági feltételeinek és a HKFS módszertani útmutatójának.

A HKFS módosításának oka különösen:

- akcióterület módosítása,
- intézkedések tartalmi részleteinek módosítása,
- intézkedések közötti pénzügyi átcsoportosítás,
- új intézkedések beemelése,
- a megvalósítás ütemtervének módosítása, 6 hónapot meghaladó csúszás esetén.

A módosítási kezdeményezést a helyi akciócsoportnak részletesen és tényszerűen meg kell indokolnia, és a HKFS-t át kell dolgoznia a HKFS tervezési útmutató alapján – egyértelműen jelezve a javasolt módosításokat. A módosítás

- nem eredményezhet területi átfedést más helyi akciócsoporttal;
- nem változtathatja meg a HKFS alapvető célját;
- nem irányulhat olyan szempontra, amely jogosultsági feltétel volt a HKFS kiválasztása során;
- nem irányulhat olyan szempontra, amely a kiválasztási kritériumokra kapott pontszámokat olyan mértékben csökkenti, hogy azáltal a HKFS nem érte volna el a felhívásban megjelölt minimális pontszámot (127-ből 76 pont);
- nem eredményezheti a felhívásban megfogalmazott költségkorlátok átlépését;
- nem növelheti a HKFS-re igényelt támogatási összeget;
- nem állhat ellentmondásban az eredeti esélyegyenlőségi és fenntarthatósági vállalásokkal.

A módosítás indoklását és az új program-elemeket a helyi akciócsoport elfogadja (közgyűlés/tagság), majd benyújtja az IH-hoz jóváhagyásra. A benyújtott dokumentumokat az IH áttekinti, majd 30 naptári napon belül dönt a helyi akciócsoport módosítási javaslatáról. Az IH nem utasíthatja el a HKFS módosítására vonatkozó javaslatot az alábbi esetekben:

- a módosítások egyértelmű célja az indikátorvállalások teljesítése, a tervezett forrásfelhasználás biztosítása;
- a módosítás célja a megvalósíthatóság biztosítása;
- a módosítás következtében nem csökkennek az indikátorok az eredetileg vállalt célérték 75%-a alá;
- az intézkedések közötti pénzügyi átcsoportosítás mértéke nem haladja meg a HKFS teljes keretének a 25%-át.

Egyéb esetekben az IH-nak van mérlegelési joga a módosítás elutasításáról. Abban az esetben, ha az IH nem látja indokoltnak a HKFS módosítását, vagy nem fogadja el az előterjesztett új program-elemet, akkor indoklással ellátva elutasíthatja a HKFS módosító javaslatot.

6 Iratkezelés

A HKFS végrehajtása során kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a helyi támogatási kérelmek kiválasztási folyamata nyomon követhető, átlátható és ellenőrizhető legyen. Ennek érdekében meg kell határozni és érvényesíteni kell a helyi támogatási kérelmek és a végrehajtás során keletkezett egyéb iratok, beleértve az elektronikus adathordozókon (CD/DVD) benyújtott dokumentumok egyértelmű kezelési szabályait. Jelen fejezet összefoglalja e teendők teljesítésével kapcsolatos szabályokat.

A HKFS végrehajtásával összefüggő iratok szabályszerű kezelése és megőrzése 2027. december 31-ig a munkaszervezet feladata. A munkaszervezet vezetője felel az iratkezelési szabályok betartásáért. A kérelemkezeléshez, valamint a HKFS végrehajtásához kapcsolódó valamennyi irat iktatása és tárolása az egyéb ügyiratoktól elkülönítetten történik.

6.1 A helyi támogatási kérelmekkel összefüggő iratok kezelése

Az iratok átvétele:

- A postai úton érkezett küldemények esetében az átvevőnek ellenőrizni kell a kézbesítő okmányon és a küldeményen lévő azonosítási jel egyezőségét, valamint a boríték/csomagolás sértetlenségét.
- A nem postai úton, személyesen benyújtott küldemények esetén az átadó részére átvételi elismervényt kell kiállítani, melynek egy példányát az átadott-átvett irat eredeti példányához is csatolni kell.

Az irat átvételét az átvevőnek igazolnia kell olvasható aláírással és a dátum megjelölésével.

Beérkezett iratok felbontása: A felbontásra kerülő iratoknál ellenőrizni kell az iratokon jelzett mellékletek meglétét. Az esetleges hiányt – darabszám szerint – az iratra fel kell jegyezni.

Iratok nyilvántartásba vétele, iktatása és ügyintézésre történő továbbítása: Az iratokat az átvétel, illetve az elkészítésük napján, érkezési sorrendben iktatni és ügyintézésre haladéktalanul továbbítani kell. Az egyes kérelemhez kapcsolódó ügyiratokat a kérelemmel együtt, külön borítóban, irattartóban (helyi támogatási kérelem dosszié) kell tárolni. A borítóhoz az ügymenet követése érdekében helyi támogatási kérelem életút-lapot (15. melléklet) kell csatolni.

A helyi támogatási kérelmek és az azokhoz kapcsolódó iratok jó elkülöníthetősége és beazonosíthatósága érdekében a munkaszervezetek helyi iktatószámokat használhatnak, melynek az első két illetve három karaktere azonosítja a helyi akciócsoportot (pl. Zabhegy és Térsége Helyi Akciócsoport – ZT 001), a kötőjel után szereplő szám pedig a beérkezés sorrendjét.

Az iratok nyilvántartásba vételét alszámokra tagozódó sorszámos iktatási rendszerben javasolt végezni. Az egyes helyi támogatási kérelmeket, valamint az egyéb beérkezett vagy kiküldött iratokat az érkeztetést/küldést igazoló dátumbélyegző lenyomatával kell ellátni, és ezzel egy időben valamennyi példányra rá kell vezetni a helyi iktatószámot is. A már beadott iratokhoz, kérelmekhez érkezett iratokat a feltüntetett iktatószám vagy a dokumentum tartalma alapján kell azonosítani és a soron következő alszámon kell iktatni az eredetileg benyújtott irathoz, kérelemhez rendelve. A már benyújtott iratokhoz, kérelmekhez érkezett dokumentumok esetében is valamennyi példányt el kell látni a dátumbélyegző lenyomatával

és az iktatószámmal. Amennyiben az iktatott iratnak mellélete is van, úgy az iktatószámot ezen is fel kell tüntetni.

Példa:

Beérkezett helyi támogatási kérelem	– iktatószám: ZT 001/2017.
Hiánypótlásra való felszólítás (Helyből)	– iktatószám: ZT 001-1/2017.
Beérkezett hiánypótlás	– iktatószám: ZT 001-2/2017.
Értesítés a befogadásról (Helyből)	– iktatószám: ZT 001-3/2017.
Kiegészítő információk kérése (Helyből)	– iktatószám: ZT 001-4/2017.
Döntésről szóló értesítő levél	– iktatószám: ZT 001-5/2017.

Az iktatókönyvben sorszámot felhasználatlanul hagyni nem lehet. A tévesen alkalmazott bejegyzést radiózni, leragasztani, lefesteni vagy egyéb módon olvashatatlanná tenni nem szabad. Az ilyen bejegyzést át kell húzni úgy, hogy a téves bejegyzés olvasható maradjon. Az áthúzás tényét keltezéssel és kézjeggyel kell igazolni.

Postázás: Minden, a helyi támogatási kérelmekkel kapcsolatos kimenő postát térítvevényes ajánlott küldeményként kell eljuttatni a támogatást igénylő részére. Az ajánlott szelvényt és a térítvevényt a helyi támogatási kérelem eredeti példányához csatolt, kiküldött levélhez kell hozzátűzni. Postakönyv használata esetén egyértelműen kiolvasható kell, hogy legyen az adott levél elküldésének ideje és módja.

Az iratok elhelyezése: A munkaszervezet irattárában a helyi támogatási kérelmekkel kapcsolatos iratanyagokat elkülönítetten, a kapott helyi iktatószámnak emelkedő sorrendjében, irattartóban (helyi támogatási kérelem dossziében) kell tárolni. Az irattárban való elhelyezést az iktatókönyv megfelelő oszlopában kell feltüntetni. Az irattárból való kivét esetén iratpótló lapot kell az irat helyére tenni. Az iratokba csak az HACS előzetes értesítése és engedélye alapján tekinthet be külső fél.

Elektronikus dokumentumok tárolása: Amennyiben a támogatást igénylő a helyi támogatási kérelmében az elektronikus értesítés lehetőségét választja, a HACS-nak gondoskodnia szükséges a HACS és a helyi támogatást igénylő közötti kommunikáció követhetőségéről, valamint annak tárolásáról. A helyi támogatási kérelmekkel kapcsolatosan elektronikus formában érkezett/keletkezett dokumentumokat a fenti alszámokra tagozódó sorszámos iktatási rendszerben kell tárolni. A dokumentumokról hetente egy alkalommal javasolt biztonsági mentést csinálni.

6.2 A HKFS végrehajtása során keletkező egyéb iratok kezelése

A HKFS végrehajtása, a HACS működése során jellemzően az alábbi iratok keletkezhetnek:

1. HKFS támogatási kérelmének dokumentumai (benyújtott támogatási kérelem a HKFS-sel együtt, hiánypótlások, tisztázó kérdések, támogatói döntés)
2. Támogatási Szerződéssel kapcsolatos dokumentumok (eredeti TSZ, változás bejelentés és azok elfogadása, TSZ módosítás)
3. HKFS módosításával kapcsolatos dokumentumok
4. HACS, elnökségi, FEMCS és HBB ülések dokumentumai (meghívó, jelenléti ív, fotó, jegyzőkönyv)
5. Animációs tevékenységgel kapcsolatos dokumentumok (pl. tájékoztató rendezvények meghívója és jelenléti íve, helyi szereplők képzése esetén képzési anyag és jelenléti ív)

6. Közbeszerzési eljárások, ajánlatkérések dokumentumai
7. Pénzügyi elszámolással kapcsolatos dokumentumok
8. Kifizetési kérelmek, mérőföldkövekhez kapcsolódó műszaki-szakmai eredmények teljesítését igazoló dokumentumok (beleértve a kötelező nyilvánossággal kapcsolatos dokumentumokat is)
9. Ellenőrzés dokumentumai
10. Szabálytalansági eljárások dokumentumai
11. A projekt során keletkezett nyilvántartások (pl. személyi nyilvántartások, leltárkönyvek)
12. Egyéb dokumentumok (pl. tervek, tanulmányok)

A felsorolt dokumentumokat javasolt a fenti kategóriák szerint nyilvántartani egy elkülönített projektdossziében. Az elektronikus dokumentumokról hetente egy alkalommal javasolt biztonsági mentést készíteni.

7 Ellenőrzés, monitoring és értékelés

A jól működő ellenőrzés, monitoring és értékelési tevékenység a program- és projektmenedzsment integráns része. Fontos különbséget tenni a három között:

- az ellenőrzés keretében a támogatást nyújtó vizsgálja a projektmegvalósítás szabályosságát;
- a monitoring fő célja annak figyelemmel kísérése, hogy a beavatkozások nyomán létrejönnek-e a vállalt outputok és eredmények;
- az értékelés során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy milyen hatásokat eredményeztek a beavatkozások.

1. táblázat: Különbség az ellenőrzés, a monitoring és az értékelés között

	Ellenőrzés	Monitoring	Értékelés
Feladat leírása	Határidők, tevékenységek, pénzügyi teljesítés vizsgálata	Indikátorok teljesülésének vizsgálata	Hatások, hatékonyság, eredményesség elemzése
Feladat célja	Projektvégrehajtás szabályosságának biztosítása	Szakmai megvalósítás nyomon követése	Visszacsatolás, a tapasztalatok disszeminációja, hasznosítása
Feladatot végző szervezet	Támogató intézményrendszer	Támogató intézményrendszer Kedvezményezett	Külső értékelő
Időbeliség	Projektvégrehajtás és -fenntartás időszakában	Projektvégrehajtás és -fenntartás időszakában	Pontszerű (előzetes, közbenső, utólagos)
Kapcsolódó dokumentum	Kifizetési igénylés	Előrehaladási jelentés	Értékelési jelentés

7.1 Ellenőrzés

A HKFS megvalósítása során a HACS klasszikus ellenőrzési tevékenységet nem végez. Amennyiben a rendelkezésre álló információk alapján indokoltnak ítéli, a HKFS eredményes és szabályos megvalósítása érdekében a HACS felhívhatja a figyelmet az adott fejlesztés helyszíni ellenőrzésének szükségességére, amelyet az IH végez el.

A helyi fejlesztések előrehaladásával kapcsolatos tájékozódás érdekében a HACS az IH-től értesítést kérhet a helyszíni ellenőrzések időpontjáról és részt vehet az IH által végzett helyszíni ellenőrzésen.

A munkaszervezet a Támogatási Szerződés aláírásával ellenőrzés-túrási és információszolgáltatási kötelezettséget is vállal a projektfenntartási időszak végéig.

7.2 Monitoring

A HKFS megvalósulását vizsgáló monitoring elsődleges eszköze a HACS által összeállítandó éves előrehaladási jelentés. Ezt az IH által rendelkezésre bocsátott informatikai felületen kell benyújtani minden év november 30-ig, a munkaszervezet által megkötött Támogatási Szerződésben szereplő időpontig. A jelentés tartalmára vonatkozóan az 1. melléklet nyújt információt. A jelentés kizárólag olyan adatokat tartalmazhat, amelyek

- rendelkezésre állnak a HACS-nál és annak munkaszervezeténél,
- megfelelő adatfelvétellel összegyűjthető, előállítható helyi szinten,
- bekérhetők a helyi kedvezményezettektől és az IH-tól.

A jelentés 5 fő részből áll, amelyek részletes információkat tartalmaznak a HACS-ról, annak működési és animációs tevékenységéről, valamint a HKFS megvalósulásáról, a helyi felhívásokról és az előrehaladásról:

1. a HACS-ra vonatkozó szervezeti jellegű adatok (HACS és elnökség / vezetőség összetétele, HACS és elnökségi / vezetőségi ülések dátuma, munkaszervezet fizetett alkalmazottainak száma, irodai infrastruktúra),
2. a HACS animációs tevékenységére vonatkozó adatok,
3. a HACS kommunikációs tevékenységére vonatkozó adatok,
4. a helyi értékelési és kiválasztási folyamat előrehaladására vonatkozó adatok,
5. a kötelező és a HKFS-ben szereplő eredmény- és outputindikátorok teljesülésére vonatkozó adatok.

A sablonban feltüntetett pontokban szövegesen magyarázni kell a bekövetkezett változások, illetve a forrásfelhasználás és az indikátorteljesítés esetleges aránytalanságainak okait. Az éves jelentések lehetővé teszik, hogy a HACS és az IH naprakész információval rendelkezzen a HKFS előrehaladásáról, így szükség esetén el lehet végezni a szükséges beavatkozásokat.

Az alábbiakban az eredmény- és outputindikátorok számításának és nyomon követésének módját részletezzük, mivel ezek mind a HACS, mind az IH számára kiemelt fontossággal bírnak, és ezek igényelnek pontosabb magyarázatot.

7.2.1 Outputindikátorok

A felhívás alapján a HACS-oknak legalább **a következő indikátorok esetében volt kötelező célértéket megadniuk** az indikátordefiníciós adatlap számítási módszere alapján.

2. táblázat: A TOP CLLD kötelező outputindikátorai

Azonosító	Indikátor megnevezése	Mértékegység	Beszámolás gyakorisága	Adatgyűjtés forrása
CO39	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	évente	helyi kedvezményezettek
CO40	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	évente	helyi kedvezményezettek
PO16	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosságszáma	fő	évente	KSH, adott város önkormányzata
PO23	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	évente	helyi kedvezményezettek

Ezekon kívül a **HKFS-ben további**, a tervezett tevékenységekhez illeszkedő **outputindikátorokat is meg lehetett adni**.

A kötelező és önként vállalt outputindikátorok célértékeinek teljesülését a munkaszervezetnek kell nyomon követni. Ehhez a helyi kedvezményezettektől évente egy alkalommal be kell kérni a szükséges adatokat. A helyi kedvezményezetteknek a velük megkötött Támogatási Szerződés értelmében teljesíteniük kell adatszolgáltatási kötelezettségüket a munkaszervezet számára.

7.2.2 Eredményindikátorok

A TOP CLLD program eredményességének méréséhez a TOP 7. prioritása három **kötelező eredményindikátort** határozott meg, amelyek nyomon követését az IH koordinációja és módszertani útmutatása mellett az egyes HACS-ok végzik (PR15, PR16), illetve a az EMMI biztosítja a szükséges adatokat (PR23).

3. táblázat: A TOP CLLD kötelező eredményindikátorai

Azonosító	Indikátor megnevezése	Mértékegység	Adatgyűjtés gyakorisága	Adatgyűjtés forrása
PR15	A HFS végrehajtása keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	%	- a HKFS elfogadását követően - a kulcsprojekt zárásának évében - 2021 - 2023	központilag kialakított módszertan alapján a HACS-ok végzik az adatgyűjtést
PR16	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték	- a HKFS elfogadását követően - a kulcsprojekt zárásának évében - 2021 - 2023	központilag kialakított módszertan alapján a HACS-ok végzik az adatgyűjtést
PR23	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	db	- HKFS elfogadását követően - a fejlesztést lezáró első évben - ezt követően évente	EMMI adatai alapján IH számítás

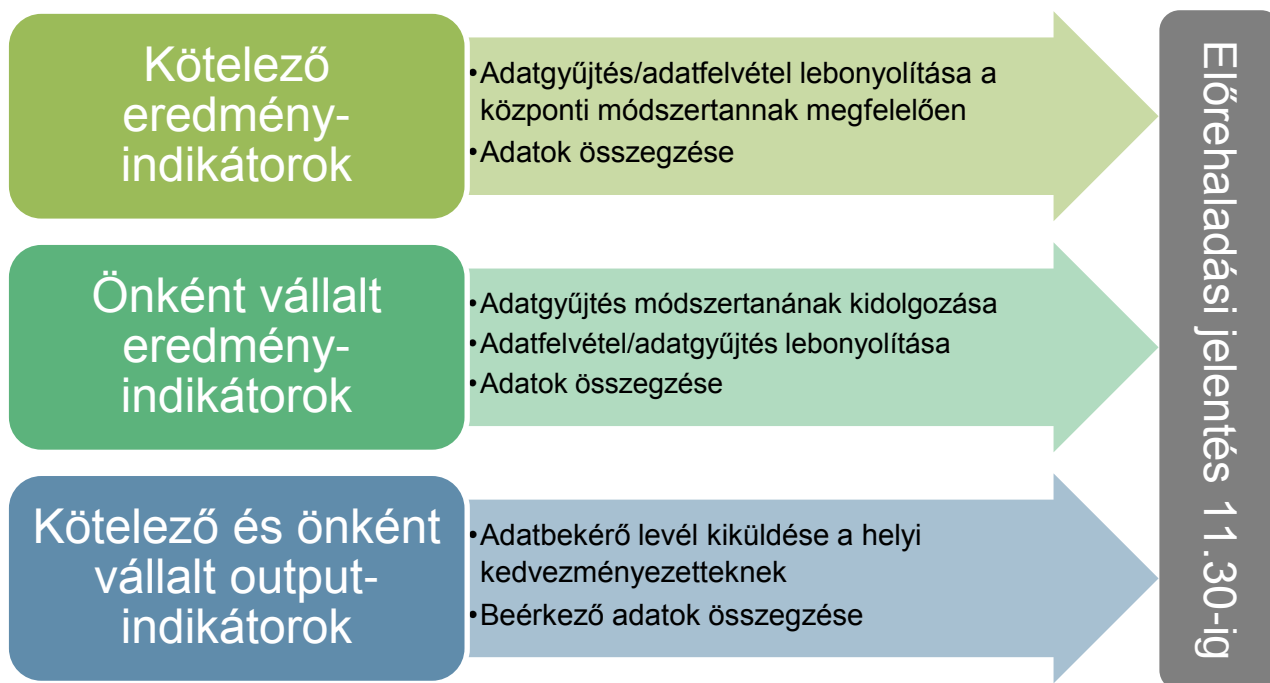
Ezekon kívül a **HKFS-ben további**, a tervezett tevékenységekhez illeszkedő **eredményindikátorokat is meg lehetett adni**. A munkaszervezet feladata az eredményindikátorok vonatkozásában az alábbi:

- a kötelező indikátorok aktuális értékeinek meghatározása során az IH által megadott útmutató alapján a primer adatgyűjtés lebonyolítása;
- az önként vállalt indikátorok esetében az adatgyűjtési és számítási módszertan meghatározása, valamint az adatgyűjtés elvégzése;
- az eredmények alapján összeállított jelentés eljuttatása az IH-nak az adatgyűjtési gyakoriságnak megfelelő időpontokban.

7.2.3 A HACS feladatainak összefoglalása az indikátorokkal összefüggésben

Az indikátorok célértékének nyomon követéséhez a HACS-nak az alábbi fő feladatokat kell elvégeznie.

7. ábra: A HACS feladatai az indikátorokkal összefüggésben

Amennyiben eltérések mutatkoznak a kitűzött célokhoz viszonyítva, be kell avatkozni és biztosítani az előre meghatározott célok teljesülését, az esetleges forrásvesztés elkerülését.

7.3 Értékelés

A felhívás alapján „a HACS köteles a stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységeket elvégezni”. Az egyedi értékelési tevékenységeket egyik jogforrás sem definiálja, ezért a HACS szabadon dönthet hogyan, kivel és mit értékel(tet) a saját animációs tevékenységének hatékonysága és/vagy a HKFS megvalósulásával kapcsolatos hatások vonatkozásában. A HACS ezeket az értékeléseket elvégezheti saját maga (amennyiben rendelkezésére áll megfelelő tudás és emberi erőforrás), vagy megbízhat külső független szakértőket az értékelés(ek) lefolytatására.

Javasolt a HKFS megvalósítás alatt legalább 1 alkalommal, közvetlenül a programzárás előtt, a HKFS keretében megvalósított helyi projektek fizikai lezárását követően programértékelést végezni. A programértékelésbe beépülnek az előrehaladási jelentés eredményei, emellett javasolt részletesebben, szubjektív értékelési módszerek alkalmazásával vizsgálni az eredmények alakulását. Az értékelés során elsődlegesen az alábbi kérdéseket javasolt megválaszolni két nagyobb témakörben.

1. A HKFS megvalósulására vonatkozóan:

- Milyen mértékben járult hozzá a HKFS megvalósítása az akcióterületen a lakosság közösségi aktivitásának növekedéséhez a helyi közösség-szervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével (TOP egyedi célkitűzés)? Ennek megválaszolásához szolgáltatnak információt többek között a kötelező eredmény indikátorok.

- Milyen mértékben teljesültek a HKFS-ben eredetileg kitűzött célok, elvárt eredmények?
- Mely beavatkozás-típusoknak volt nagyobb hatása a célok elérésére (pl. infrastrukturális vagy soft-jellegű projektek, kisebb közösségi programok vagy nagyobb kulcsprojektek, civilszervezetek vagy közszféra által megvalósított projektek stb.)?
- Mely intézkedésekre volt nagyobb igény? Látnak-e olyan területet, amelyet jó lett volna eredetileg beépíteni a HKFS-ben?
- Eredményesség és hatékonyság: Hogyan alakult az egyes intézkedések keretében felhasznált források, a végrehajtott projektek és az elért eredmények egymáshoz való viszonya?
- Melyek voltak a végrehajtás során alkalmazott eszközök, projektek előnyei, hátrányai, korlátai?
- Területileg mennyire kiegyensúlyozott vagy éppen aránytalan a projektek eloszlása?
- Milyen szándékolt és nem szándékolt hatások tapasztalhatók a HKFS eredményeként a HACS, a helyi kedvezményezettek, illetve a közvetett célcsoport szintjén (pl. munkahelyteremtés, jövedelemgenerálás, népességmegtartó képesség, hátrányos helyzetű emberek életminősége, társadalmi befogadás erősítése, szegénység újratermelődésének csökkentése, esélyegyenlőség, ágazatközi, szektorok közötti, több szereplőt érintő megoldások ösztönzése, együttműködések és hálózatosodás generálása stb.)?
- Mennyire fenntarthatók a HKFS megvalósításával elért eredmények, pozitív hatások? Milyen szolgáltatásokat tud fenntartani a HACS a megvalósítást követően is?
- Vannak-e elterjeszthető, adaptálható jó gyakorlatok, innovatív megoldások (pl. partnerség, projektgenerálás módszere, egyedi helyi projekt stb.)?
- Milyen mértékben és hogyan érvényesültek a CLLD kulcsszemponjtjai: innovativitás, integrált jelleg, partnerség, alulról jövő kezdeményezések térnyerése, szektorokon átívelő fejlesztések, hálózatosodás, hazai és nemzetközi együttműködések?

2. A HACS működési és animációs tevékenységeire vonatkozóan:

- Milyen mértékben volt képes a HACS a helyi részvétel erősítésére, a kevésbé aktív/cselekvőképes szereplők aktivizálására, segítésére?
- Hogyan alakult a HACS kapcsolata a helyi kedvezményezettekkel a projektelőkészítés- és a megvalósítás során?
- Milyen mértékben és hogyan járult hozzá a HACS partnerség működtetése a helyi kormányzás minőségének javulásához, beleértve a helyi részvételt a döntéshozásban, a döntéshozás átláthatóságát, az esetleges érdekellentétek feltárását, feloldását, a reflexiók és tanulási folyamatok javulását.
- Milyen mértékben és hogyan változott a többszintű kormányzás, vagyis a HACS IH-hoz, Közreműködő Szervezethez egyéb kormányzati szervekhez való viszonya?

8 Társadalmi felzárkózási és befogadási tevékenységek támogatása a helyi akciócsoportok tevékenységén keresztül

A TOP-ban megvalósuló településfejlesztési projektek, kitüntetetten pedig a CLLD keretében megvalósuló beavatkozások több ponton kapcsolódnak a társadalmi felzárkózási kérdésekhez.

Ezek a kapcsolódási pontok a következők lehetnek:

- olyan városi területeken avatkoznak be, amelyeken rászoruló is élnek;
- olyan szolgáltatásokat fejlesztenek, amelyeket a helyi társadalom leszakadó rétegei is használnak és amelyek hozzájárulhatnak az életminőségük javításához;
- nem várt hatásként előidézhetnek olyan helyi folyamatokat, hogy a beavatkozások miatt valamely csoportok még jobban kiszorulnak a városi ellátásokból vagy a város szövetéből, és ez rövid távon is súlyos – pl. településüzemeltetési vagy szociális - problémákat okozhat.

A négy kapcsolódási pont miatt a helyi akciócsoportoknak lehetősége és egyúttal felelőssége is van abban, hogy a helyi fejlesztések során építsenek a helyi – akár hátrányos helyzetű – közösség erőforrásaira, és figyelembe vegyék azt is, hogy a rövidtávú célok mellett közép- és hosszú távon vajon hogyan érintik a fejlesztések a helyi hátrányos helyzetű csoportokat.

A következő pontban ezt a két kérdést, azaz a (1) *bevonás-erőforrás-részvétel* és a (2) *várt-nem várt hatások* kérdéseit járjuk körbe, és azt mutatjuk be, hogy a HACS-ok munkájába hogyan épülhet be ezeknek a szempontoknak az érvényesítése.

8.1 Bevonás, erőforrás, részvétel

Ebben a részben bemutatjuk, hogy a helyi fejlesztések tervezésekor (a) mely helyi csoportokra érdemes különös tekintettel lenni és a bevonásukról gondoskodni, (b) ezekről a csoportokról hol található a HACS és a megvalósító elegendő információt, és hogy (c) miért és hogyan érdemes ezekre a csoportokra építeni a fejlesztések tervezésekor és megvalósításakor.

Kiket vonjunk be?

A HACS a HKFS-ben már lefektette azokat a fejlesztési irányokat, amelyek elősegítését helyi megvalósítókön keresztül el kívánja érni. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tervezési útmutatója a közösségi részvételen alapuló tervezési folyamat bemutatása, valamint az esélyegyenlőség fejezetekben rákérdez a hátrányos helyzetű emberek bevonására, az ő helyzetük javításához tervezett eszközökre.

A helyi fejlesztéseknek kapcsolódniuk kell a Helyi Esélyegyenlőségi Programhoz is (HEP), amely közvetetten a Magyar Nemzeti Felzárkózási Stratégia (II) helyi szintű megvalósítását is jelenti. Az európai uniós fejlesztési források felhasználására további előírások és útmutatók is vonatkoznak, és az a fő szabály hogy **a fejlesztések nem járulhatnak hozzá a hátrányok súlyosbodásához**, így például a szegregáció növekedéséhez sem.⁶

⁶ EGESIF 15-0024-01 11/11/2015: Útmutató a tagállamok számára az európai strukturális és beruházási alapoknak az iskolai és térbeli szegregáció elleni küzdelemben történő felhasználásához. Az angol nyelvű útmutató elérhetősége: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

A legrészletesebb terv, a HEP, öt kiemelt csoporttal foglalkozik – **a mélyszegénységben élőkkel és köztük is kiemelten a roma nemzetiségű lakossággal, a gyerekekkel, a nőkkel, az idősekkel, valamint a fogyatékkal élőkkel.** A HEP lényege az, hogy biztosítsa, hogy a helyi fejlesztéseknek általában ezekre a csoportokra is pozitív hatással kell lenniük, valamint az, hogy a bajban lévők helyzetének megváltoztatására specifikus válaszokat is ki kell alakítani.

Adott település helyzetének ismeretében például az alacsony iskolai végzettségű, foglalkoztatásból kimaradt kisgyerekes roma asszonyok problémáit kiemelten kell kezelni, mert tudjuk, hogy az ő iskolai karrierjük fogja meghatározni a gyerekeik iskolai előmenetelét, és ezáltal azt is, hogy ezeknek a gyerekeknek valaha lesz-e stabil és értéktelítő munkahelye. Ha nem törjük meg egy ponton ezt az ördögi kört, akkor egyre mélyülő szegénység vár ezekre a családokra. Az idős, sokszor tartós beteg, valamint a fogyatékkal élő emberek elszigetelődését szintén enyhíteni kell, mivel a számukra elérhető szolgáltatások általában csak a legalapvetőbb fizikai-egészségügyi szükségleteiket kezelik így vagy úgy, de arra, hogy ők is fontosnak éljék meg magukat az életükben, úgy, hogy ők is szervezzék a helyi közösséget, ápolják a kapcsolataikat, vagy éppen ők segíthessék a hasonló sorsra jutókat, már alig jut figyelem és erőforrás. A gyerekeket és a fiatalokat megcélzó programok szintén kulcsfontosságúak: a szabadidő egészséges és tartalmas eltöltése és az iskolai pályafutás segítése szorosan összefüggenek, és például a tanoda programok vagy az egyes (zenei, művészeti, vagy épp sport) tehetségek kibontakoztatását szolgáló foglalkozások gyakran az otthonról hozott hátrányokat is jól tudják kompenzálni.

Hogyan érhetők el a bevonandó csoportok?

A HACS fejlesztései akkor igazán hatékonyak, ha semmiképpen sem tesznek lehetővé olyan fejlesztéseket, amelyek az eleve hátrányt szenvedő csoportok lehetőségeit tovább rontanák. A HACS-nak tehát jó mankó lehet a stratégia megvalósításakor, ha *összegyűjti és felkeresi azokat a csoportokat és/vagy érdekképviselőket*, amelyek elég tájékozottak arról, hogy eddig milyen alapvető gondokat nem sikerült megoldani, és hogy milyen fejlesztési javaslatokat fogalmaznak meg az érintettek a helyzetük orvoslására, milyen programok és fejlesztések valósultak meg, vannak folyamatban, esetleg tervben, ezekben kik vettek részt és milyen eredménnyel, kiket könnyebb aktivizálni, stb.

Fontos tehát, hogy legalább **az idősekkel, a gyerekekkel, a nőkkel, a fogyatékkal élőkkel, valamint a mélyszegénységben élőkkel és köztük is kiemelten a roma nemzetiségű lakossággal kapcsolatban álló, értük tevékenykedő szervezetek és ezek a csoportok** jelen legyenek a stratégia megvalósításának előkészítésében, valamint annak a követésében is. Sok ilyen szervezetet már megszólítottak a HEP-ek alkotásakor és felülvizsgálatakor, de vannak megyei vagy épp országos hálózatba tömörülő érdekképviselőket, szakmai szervezetek is, amelyek naprakész információval tudnak szolgálni. Sokszor maga az intézményrendszer több szereplője együtt is rendkívül hasznos tudást nyújthat: a hátrányos helyzetű gyerekek igényeiről a védőnők, családsegítők és az oktatási intézmények – kiegészülve a helyben működő további szolgáltató és segítő szervezetekkel – összefogásban tudják felrajzolni a teljes képet.

Miért és hogyan vonjuk be őket, miben vegyenek részt?

Mivel a TOP CLLD alapvetően nem a társadalmi problémák közvetlen megoldását célozza, ezért a **HACS felelőssége az, hogy láthatóvá teszi a problémákat, és biztosítja, hogy a fejlesztéseket ezekre a hátrányos helyzetű csoportokra érzékenyen tervezzék.**

Ennek az lehet az pozitív eredménye, hogy ezek az egyébként hátrányos helyzetű csoportok egyúttal erőforrást is jelentenek majd, hiszen *egyrészt* hitelesen tudják finomítani és segíteni a beavatkozások tervezését, *másrészt* ők maguk válnak majd ezeknek a fejlesztéseknek az aktív felhasználóivá, *harmadrészt* pedig folyamatosan vissza tudnak jelezni olyan lakossági-társadalmi szükségletekről, érdekekről és ötletekről is, amelyek végül is biztosítják ezeknek a fejlesztéseknek a fenntarthatóságát. Összefoglalóan tehát három tere is van a bevonásnak: a tervezés, a megvalósítás és a nyomonkövetés tere.

- A HACS a **helyi projektek előkészítésében** kérheti közvetlenül is adott csoportok képviselőinek a véleményét, de azt is megteheti, hogy a helyi támogatást igénylőket ösztönzi arra, hogy jelenítsék meg adott csoportok véleményét a tervezett fejlesztés dokumentációjában, amellett, hogy az értékelési-kiválasztási folyamat során megfigyeli, összhangban van-e az adott tevékenység (a stratégián túl) a HEP-ben foglaltakkal.
- A tervezett fejlesztés **megvalósítási** szakaszára vonatkozóan a HACS a szakmai követelmények indikátorainak (kiválasztási kritériumainak) szintjén tud hatni, azzal, hogy arra ösztönöz, hogy kiválasztott csoportok is hozzáférjenek az adott fejlesztés eredményeihez, és erre a tájékoztató és projektgeneráló rendezvényeken is felhívja a figyelmet.
- Végül pedig a HACS a stratégia céljai megvalósulásának nyomon követésébe vonhat be adott csoportokat és/vagy az ő szükségleteiket jól ismerő szervezeteket és szakértőket, hogy azok jelezzék, vajon a fejlesztések hogyan és mennyiben vannak hatással az adott hátrányos helyzetű csoporthoz tartozókra.

8.2 Várt és nem várt hatások

A fejlesztések sokszor nem csak azt eredményezik, amiért elindították őket. Ezeket a hatásokat nem várt hatásoknak nevezzük, és bár sokszor egymást erősítő jó folyamatokat látunk, az is előfordul, hogy olyan következményei lesznek egy fejlesztésnek, ami miatt rosszabb sorsa lesz családoknak, vagy akár egész csoportoknak.

Láttunk példát arra, amikor egy szociális városrehabilitációs programban egybenytartottak és felújítottak lakásokat. Ez egy ötletes és költségkímélő beavatkozás volt, de mivel változatlanul sok bérlőnek nem volt megfelelő munkajövedelme, sokak inkább lemondtak a lakásuk bérleti jogviszonyáról egy adott díjazás fejében. Közülük sokan a városban akartak maradni, de gyakorlatilag már csak a peremterületeken tudtak nagyon rossz lakásokat venni vagy bérelni. Ennek az lett az eredménye, hogy egy eleve a látókörön kívül eső, rossz ellátottságú területre koncentráltak a szegényebb családok, tovább mélyítette a kiszolgáltatottságot. Átgondoltabb előkészítéssel ezt a folyamatot meg lehetett volna előzni.

Egy másik város példája pedig épp az ellenkezőjét mutatja: a közterület megújításának egyik lépésként – a helyi közösségre hallgatva – sikerült áttenni egy buszmegállót egy biztonságosabban megközelíthető helyre. Ennek eredményeként, hogy a szülők és a gyerekek is könnyebben tudnak felszállni a buszra, mára többen jutnak el orvoshoz, és akár kevesebb kísérettel vagy kíséret nélkül is eljutnak a gyerekek a távolabbi iskolákba. Nem utolsó sorban

pedig távolabbi boltokba is eljutnak a családok vásárolni, ezzel pedig nem a helyi kicsi és drága bolt kínálatára vannak utalva.

Amikor a HACS a helyi közösségfejlesztéshez kapcsolódó projektek helyi felhívásain dolgozik, fontos, hogy felmérje, és ezt a kiírásban és az értékelésben is érvényesítse, hogy a fejlesztések milyen addigi szokásokat változtatnak meg, és hogy ez a leginkább érintett közösség szempontjából előremutató-e. Ha a felújított közösségi tér működtetése költségesebb lesz, ezért csak olyan szervezetek jutnak be, akik csak fizetőképesebb ügyfeleket tudnak megszólítani, akkor várható, hogy kiszorulnak onnan a szegényeket célzó (netán ingyenes) programok. Innentől fogva pedig előfordulhat, hogy még több kallódó fiatal lesz az utcán, ahelyett, hogy értelmes és hasznos, közösséget is formáló időtöltésre lenne módja.

A támogatást igénylőktől tehát azt kell elvárni, hogy mutassák be, milyen forgatókönyveket látnak reálisnak, és hogyan biztosítják az egyensúlyt, a fenntarthatóságot, és egyúttal az egyenlő hozzáférést a fejlesztések eredményéhez a hátrányos helyzetű csoportok számára.

Összegzés

Az eddigi tervezési és végrehajtási tapasztalatok alapján az alábbiakban foglalhatjuk össze, hogy **mit tehet a HACS a HKFS megvalósítása során**:

1. Folyamatosan kapcsolatot tart az érintett szervezetekkel,
2. Szükség esetén bővíti a HACS-tagságát a releváns szervezetekkel,
3. Tájékoztató, szemléletformáló rendezvényeket szervez a témában,
4. Megjeleníti értékelési kritériumként a hátrányos helyzetűek életminőségének javítását (ha indokolt, akár kizáró feltétel is lehet) – pl. összhang a HEP-pel, hátrányos helyzetűek hozzáférése/résztvétele biztosított stb.,
5. A HBB ülésein állandó meghívott tagként biztosítja az érintett szervezetek jelenlétét,
6. A HKFS megvalósításának értékelése során kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetűek esetében megfigyelhető szándékolt és nem szándékolt hatásokra.

9 Fogalmak

Akcióterület: az a legalább 10 000, legfeljebb 150 000 fős lakosságszámú konkrét összefüggő városi terület, amelyre a helyi közösségi fejlesztési stratégia készült, és amelyen a TOP céljainak megfelelő fejlesztések a CLLD forrásából megvalósulnak.

Animáció: A projektek, a potenciális kedvezményezettek és a közöttük lévő kapcsolat fejlesztése aktív támogató, koordináló közreműködés révén. Mobilizálás, képessé tétel, aktivizálás a HKFS kialakítása és céljainak megvalósítása érdekében. A potenciális helyi kedvezményezettek, helyi közösség segítése abban, hogy a még nem ismert létező vagy új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek, konkrét formát öltsenek és megvalósuljanak.

CLLD: közösségvezérelt helyi fejlesztés eszköze, a helyi közösségek (helyi lakosság, helyi vállalkozások, helyi civilek és a helyi önkormányzat) együttműködésében tervezett és végrehajtott integrált, programalapú fejlesztés a helyi közösség részvételének és tudatosságának fokozása, a helyi társadalmak megújítása, a közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszertanok kialakítása és elterjesztése érdekében.

Felhívás-előkészítő munkacsoport: a Helyi Községi Fejlesztési Stratégia keretében meghirdetendő helyi felhívások kidolgozásában részt vevő konzultatív testület, amelynek fő feladata a HKFS, valamint a működési kézikönyv és annak mellékletei alapján a helyi felhívás szakmai tartalmának meghatározása.

Helyi akciócsoport (HACS): az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 34. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelő, és az IH által kiválasztott szervezet, amely intézményesített formában a helyi közösség szervezéséért tevékenykedik, legfőbb feladata a helyi közösségi fejlesztési stratégia kidolgozása, annak megvalósításához támogatás igénylése, a stratégia megvalósítása, ehhez kapcsolódóan a stratégia elkészítését és megvalósítását szolgáló kapacitásfejlesztés, képzés, hálózatépítés, az érdekelték közötti információcsere előmozdítása, a potenciális helyi kedvezményezettek számára segítségnyújtás, a meghirdetésre kerülő felhívások kidolgozása, valamint a helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzése, szakmai értékelése és rangsorolása.

Helyi bíráló bizottság: a HACS döntéshozó testülete által választott, önálló testület, amelynek feladata javaslattétel azon helyi támogatási kérelmek támogatására, amelyek leginkább biztosítják a helyi közösségi fejlesztési stratégia célkitűzéseinek megvalósulását és célértékeinek elérését. A helyi bíráló bizottságon belül mindenkor biztosítani szükséges, hogy a döntéshozatali szinten egyetlen érdekcsoport nem rendelkezzen a szavazati jogok 49%-ot meghaladó hányadával.

Helyi felhívás: a támogatást igénylők számára elkészített, a helyi támogatási kérelmek benyújtásához szükséges információkat tartalmazó dokumentum, amelyet a HACS a HKFS-ben foglaltakkal összhangban, a helyi érdekelték számára, a CLLD eszköz keretében elnyert támogatás terhére dolgoz ki és jelentet meg.

Helyi kedvezményezett: a helyi közösségi fejlesztési stratégiában foglaltakkal összhangban meghirdetésre kerülő helyi felhívás keretében támogatást nyert kedvezményezett.

Helyi közösségi fejlesztési stratégia (HKFS): a helyi közösség bevonásával egy adott területegységre vonatkozó fejlesztési dokumentum, amely tartalmazza az érintett terület

fejlesztési szükségleteit és lehetőségeit, a terület fejlesztésére vonatkozó célkitűzéseket, intézkedéseket, számszerűsíthető eredményeket, irányítási és monitoring rendszert.

Helyi támogatási kérelem: a helyi felhívásban meghatározott alaki és formai követelményeknek megfelelő dokumentum, amely egy projekt támogatásban részesítésére irányul, és amelynek részei a projektadatlap és a mellékletek. Helyi támogatási kérelmet az adott akcióterületen működő szervezetek nyújthatnak be az illetékes HACS-hoz.

Helyi támogatást igénylő: az adott HACS akcióterületén működő szervezet, amely helyi támogatási kérelmet nyújtott be az illetékes HACS által meghirdetett helyi felhívásra.

Közzszolgáltatás: A törvényi megfogalmazás alapján „Közzszolgáltatás: minden közhatalmi tevékenység - ideértve a hatósági, kormányzati és minden egyéb közigazgatási, valamint igazságszolgáltatási tevékenységet, továbbá oktatási, közművelődési, közgyűteményi, kulturális, tudományos, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi, sport-, ifjúsági, foglalkoztatási szolgáltatás, ellátás, illetve tevékenység (a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról 1998.évi XXVI. tv 4.§ fb) pontja alapján).

Kulcsprojekt: az a kiemelt fejlesztés, amely a HKFS céljaival, elvárt eredményeivel közvetlen összefüggésben van. Megvalósításának indokát maga a HKFS tartalma adja. Alternatíva nélküli beavatkozás, amelyre akár maga a teljes HKFS is épül.

Nonprofit szervezetként működő szervezet: olyan szervezet, amelynek elsődleges célja nem a profit termelése, hanem valamilyen társadalmi szükséglet kielégítése. Ide tartozhat minden nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelt szervezet (GFO 3, 5, 6).

Szabadidős szolgáltatást nyújtó tér vagy létesítmény: a szabadidő eltöltésére alkalmas rekreációs tér vagy a szabadtéri rekreációt segítő építmény, amely lehetőséget biztosít közterületen végezhető rekreációs tevékenységekre.

Szabályossági vizsgálat: a FEMCS által elkészített és a HACS vezetője által ellenjegyzett helyi felhívás minőségbiztosítása és jóváhagyása az IH által, amelynek végeredménye az IH szabályossági nyilatkozata.

Támogatási kérelem: a HBB által támogatásra javasolt, az RFP IH számára végső ellenőrzésre az IH által biztosított informatikai rendszerbe feltöltött dokumentum, amely megfelel a helyi felhívásban meghatározott alaki és formai követelményeknek.

10 Mellékletek

1. melléklet: Éves előrehaladási jelentés sablon
2. melléklet: Helyi felhívás sablon
3. melléklet: FEMCS ügyrend sablon
4. melléklet: HBB ügyrend sablon
5. melléklet: HBB jegyzőkönyv sablon
6. melléklet: HACS támogató/elutasító nyilatkozat sablon
7. melléklet: Helyi támogatási kérelem sablon
8. melléklet: Érkeztető levél sablon
9. melléklet: Hiánypótlásra felszólító levél sablon
10. melléklet: Tisztázó kérdés levél sablon
11. melléklet: Értékelő lap sablon
12. melléklet: ÁÚHF
13. melléklet: Titoktartási és összeférhetetlenségi nyilatkozat sablon
14. melléklet: Együttműködési szándéknyilatkozat
15. melléklet: Helyi támogatási kérelem életút sablon
16. melléklet: TOP CLLD írásbeli szavazólap